Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT | פרייז 15 גראָשען | הײַנט 10 זײַטען

נײַער פֿאָלקסבלאַט

№ 97 | Łódź, Poniedziałek, 25 kwietnia 1932 r. | צענטער יאהרגאנג | לאָדז, מאנטאג, י"ט ניסן תרצ"ב | № 97

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

אַנ'אינערליכע הלוואה אין פּוילען

הײַנט — א קאָנפערענץ פון די 5 געוו. פּרעמיערען — פאַרשטעהענדע ענדערונג אין דער רעגירונג — וועגען אַ הסכם מיט דער אָפּאָזיציע

באַרטעל זאָל בעשטימט ווערען אלס פּרעמיער

וואַרשאַ, 24 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) הײַנט, זונטאָג, איז קיין וואַרשאַ געקומען פון לעמבערג דער געוועזענער פּרעמיער באַרטעל, וועלכער האָט אָפּגעהאַלטען אַ קאָנפערענץ אין בעלוועדער מיט'ן מאַרשאַל פּילסודסקי.

מאָרגען, מאָנטאָג, קומט פאָר די קאָנפערענץ פון די פינף געוועזענע פּרעמיערען בײַם מלוכה־פּרעזידענט.

דער דאָזיגער צונויפקום ווערט אָנגערופען: דער ווירטשאַפטליכער פּאַרלאַמענט אין פּוילען.

אויף דער קאָנפערענץ פון די פּרעמיערען בײַם מלוכה־פּרעזידענט וועלען אַרומגערעדט ווערען אַ גאַנצע רייהע פראַגען פון מלוכה־בודזשעט און אַקטועלע פּאָליטישע ענינים.

פון די פּאָליטישע קרייזען גיט מען איבער, אַז אויף דער דאָזיגער קאָנפערענץ וועט אויך בעטראַכט ווערען אַ פאָרשלאַג פון די מאַסגעבענדע פּינאַנציעלע קרייזען וועגען מאַכען אין פּוילען אַן אינערליכע הלוואה.

אויף דער מאָנטאָגדיגער קאָנפערענץ בײַם מלוכה־פּרעזידענט וועט אויך בעשלאָסען ווערען צו ענדערען דעם רעגירונגס־צוזאַמענשטעל, און עס וועט אַרומגערעדט ווערען דער אופן, ווי אַזוי צו קומען אין אַ פאַרשטענדיגונג מיט דער אָפּאָזיציע.

די דאָזיגע צוזאַמענאַרבייט מיט דער אָפּאָזיציע זאָל זײַן דרינגענד נויטיג טאַקע צוליב דער געפּלאַנטער הלוואה אין לאַנד.

מ'האַלט שוין פאַר אַ פאַקט, אַז פּראָפעסאָר באַרטעל וועט די טעג בעשטימט ווערען אַלס פּרעמיער, און אַלס וויצע־פּרעמיער, עווענטועל אויפ'ן פּאָסטען פון איינעם פון די מיניסטאָרען, זאָל בעשטימט ווערען אַ פיהרער פון דער אָפּאָזיציע.

דער נאָמען פון דעם דאָזיגען פיהרער איז נאָך נישט בעקאַנט.

יודישע סטודענטען אין פראַנקרייך פּראָטעסטירען

געגען דעם אורטייל אויף דעם יוד. סטודענט וואָלפּין אין ווילנע

פּאַריז, 24 (יט"א טעלעגראַפיש). אויף אַ מיטינג פון די יודישע סטודענטען אין נאַנסי, אויף וועלכער ס'האָבען זיך בעטייליגט 500 סטודענטען, איז אָנגענומען געוואָרען אַ פּראָטעסט־רעזאָלוציע געגען דעם פאַראורטיילען דעם יודישען סטודענט וואָלפּין אין ווילנע. די רעזאָלוציע שטעלט פעסט, אַז וואָלפּין האָט פאַרטיידיגט דעם יודישען כבוד.

די פּראָטעסט־רעזאָלוציע איז איבערגעשיקט געוואָרען דער פּוילישער רעגירונג.

ענטדעקט א לינקע פערשווערונג אין שפּאַניען

מאַדריד, 24 (ספּ. טעל.) אין דער פּראָווינץ יען איז קאָנפיסקירט געוואָרען א גרויסער מאגאזין פון אמוניציע און געוועהר.

דערבײַ איז אויך ענטדעקט געוואָרען א גרויסע פּערשווערונגס־אָרגאַניזאַציע, וואָס האָט צוגעגרייט א לינקען אטענטאט אויף דער מלוכה.

א סך פּערזאָנען זענען אַרעסטירט געוואָרען. פּאָליציי האָט אין שייכות מיט'ן אָנקומענדען ערשטען מאי, געמאכט ווייט־גייענדע צוגרייטונגען אויס מורא פאר קאָמוניסטישע דעמאָנסטראַציעס.

אין די דאָזיגע הכנות נעמט אויך אנטייל דאָס מיליטער, כדי צו דערדריקען אין שורש יעדען פּרוב צו מאכען אנ'איבערקעהרעניש.

אויסגאנג פון די וואהלען אין פּרייסען

היטלער בעקומען 161 מאנדאטען; קאמוניסטען — 56; סאציאל־דעמאקראטען — 91

בערלין, 24 (ספּ. טעל.) דער רעזולטאט פון די וואהלען צום פּרייסישען לאנד־טאג איז פאָלגענדער: בסך הכל זענען אָפּגעגעבען געוואָרען 22 402,844 שטימען.

בעקומען האָבען: די סאָציאל־דעמאָקראטען — 4,674,943 שטימען (91 מאנדאטען); די דייטש־נאציאָנאלע — 1,524,936 (30 מאנדאטען); דער קאטוילישער צענטרום — 3,374,441 (67 מאנדאטען); קאָמוניסטען — 2,819,602 (56 מאנדאטען); פּאָלקס־פּארטיי — 330,825 (6 מאנדאטען); פּאָלקס־רעכט — 44,000 (קיין מאנדאט), ווירטשאַפטליכע פּארטיי — 191,021 (3 מאנדאטען); לאנד־פּאָלק — 176,816 (3 מאנדאטען); „יונגע רעכטע"— 51,819 (1 מאנדאט); די דעמאָקראטישע שטאאט־פּארטיי — 323,441 (6 מאנדאטען); נאציאָנאל־סאָציאלע — היטלער — 8,008,219 (161 מאנדאטען); די קריסטליך־סאָצ. — 255,066 (5 מאנדאטען); פערשידענע בלאָקירטע קליינע גרופּירונגען — 618,504 (5 מאנדאטען).

ביז איצט האָט דער פּרייסישער לאנד־טאג געהאַט 450 דעפּוטאטען. נאָר לויט דעם פּרייסישען וואהל־סיסטעם קאָן זיך, נאָך דער צאָהל שטימען פערגרעסערען אָדער פערקלענערען די דאָזיגע צאהל.

די פיהרער פון די דייטשע לענדער, וואו עס זענען נעכטען פארגעקומען די וואהלען

אויבען: בראון (פּרייסען), בירגערמייסטער פּעטערסען (האמבורג)
אונטען: ד"ר דייסט (אַנהאַלט), ד"ר העלד (בייערן), ד"ר באָלץ (ווירטעמבערג).

די שטאָט־ראַט־וואהלען אין וויען

וויען, 24 (ספּ. טעל.) אין גאַנץ עסטרייך זענען הײַנט פאָרגעקומען וואַהלען צו די שטאָט־ראַטען.

אין וויען זענען דאָ אין שטאָט־ראַט 100 ראַטמענער.

עס האָבען בעקומען: די סאָציאַל־דעמאָקראַטען — 66 מאַנדאַטען; די קריסטליך־סאָציאַלע — 19 מאַנדאַטען און די נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטען — היטלער־לייט — 15 מאַנדאַטען.

אינטערעסאַנט איז, אַז ביז־איצט זענען געווען 78 סאָציאַל־דעמאָקראַטען און 40 קריסטליך־סאָציאַלע.

פריהער זענען געווען 120 ראַטמענער, און אַזוי אַרום האָבען די היטלער־לייט אָפּגעצויגען מאַנדאַטען פון בײַדע גרופּירונגען.

דערמאָרדעט דעם גראַצער בירגערמייסטער

וויען, 24 (ספּ. טעל.) אין גראַץ, נעבען וויען איז ערמאָרדעט געוואָרען דער אָרטיגער בירגערמייסטער.

עמיצער האָט אַרײַנגעוואָרפען אין זײַן שטוב אַ באָמבע, און דער בירגערמייסטער צוזאַמען מיט זיבע פריינד זענען צוריסען געוואָרען אויף שטיקער.

צו ערלעדיגען
אין ארץ־ישראל
פערשידענע אנגעלעגענהייטען, פערוואַלטען מיט הייזער, נעהמט אָן אַ לאַנגיעהריגער תל־אביב'ער בירגער, וועלכער פאָהרט צוריק קיין ארץ־ישראל.
— בעסטע רעפערענצען —
נעהמט אָן אין „תוצרת ארץ־ישראל"
שרודמיעסקא 1
פון 5—7 נאָכמיטאָג. טעלעפאָן 193 42. 7920

בלב נשבר ונדכה הננו מודיעים, שאחרי מחלה כבדה וממושכה שבק חיים לכל חי האביך החסיד המצוין במדותיו
נ"ע שמואל זיינוועל פארבער
ב"ר נתן נ"י
בשנת שלשים ושבע לימי חייו ביום עש"ק (ב' דפסח תרצ"ב) והובא בו ביום לקבורה מבית דירתו מלינארסקא 2 (רוג בושעזשינער)
השרויים בצער עמוק
אשתו, בנו ובתו אביו ואמו ומשפחתו המתאבלת

א פראנטאווע
באַלקאָן - שטוב
אַ גרויסע איז פון זאָפאָרט צו פערמיטען. צו ערפאַהרען סקלאַדאָווא 18 ביי אלשטיין. 7944

שאַרפע ארץ־ישראל־דעבאַטע אין ענגלישען פּאַרלאַמענט

דעפּ. וועדזשוואוד בעשולדיגט די ענגלישע בעאַמטע אין יודען־פיינדליכקייט

לאָנדאָן, 24 (יט"א טעלעגראַפיש).
אויף דער לעצטער זיצונג פון פּאַרלאַמענט, אויף וועלכען ס'איז בעטראַכט געוואָרען דער בודזשעט פון קאָלאָניאַל־אַמט, האָט זיך ענטוויקעלט אַ דיסקוסיע, וואָס האָט געדויערט 2 שעה. די דיסקוסיע איז געווען אַ שטורמישע. די פאָרטזעצונג פון דער זיצונג וועט זיין מאָרגען.

דעפּ. בעקען האָט אין זיין רעדע געזאָגט, אַז די ענגלישע רעגירונג טראָגט איהרע התחייבות'ן לגבי דעם גאַנצען יודישען פאָלק. די עמיגראַציע מוז זיין אַזעלכע, אַז זי זאָל בעפרידיגען די יודען.

דעפּ. וועדזשוואוד האָט שטאַרק אָנגעגריפען די ארץ־ישראל־אַדמיניסטראַציע. די ענגלישע בעאַמטע אין ארץ־ישראל — זאָגט דעפּ. וועדזשוואוד זענען געגען יודען. ביי די ווערטער ברעכט אויס אַ שטורם אין פּאַרלאַמענט. נאָכדעם, ווי די דעפּוטאַטען בערוהיגען זיך, ענדיגט דעפּ. וועדזשוואוד זיין רעדע. דריי פּראָגראַמען איז אַ גענוגענדער בעווייז, אַז די ענגלישע פּאָליציי אין ארץ־ישראל איז נישט לאָיאַל.

דאָ קומט צו אַ שטאַרקען וואָרט־געפעכט צווישען דעם רעדנער און דעם אַדמיראַל טיילאָר.

דער קאָלאָניען־מיניסטער וואַרפט אָפּ די בעשולדיגונגען פון דעפּ. וועדזשוואוד, אַז די ענגלישע פּאָליציי איז נישט לאָיאַל, זאָל בעסער דעפּ. וועדזשוואוד—זאָגט דער קאָל.־מיניסטער, איינמאָל בעזוכען ארץ־ישראל, און ער וועט זיך איבערצייגען, אַז זיין בעשולדיגונג איז נישט בעגרינדעט.

צום סוף פון דער זיצונג, האָט אויך גענומען אַ וואָרט דער וויצע־קאָל.־מיניסטער. ס'איז אמת — האָט דער וויצע־קאָל.־מיניסטער געזאָגט, אַז די יודען האָבען געהאַט אַ גאַנצע רייהע ענטוישונגען, אָמבעסטען וואָלט אָבער געווען, אַז דערוועגען זאָל זיך דער הויך־קאָמיסאַר פאַרשטענדיגען מיט דער יודישער „אַגענץ".

אָפּגערופען אַ סאָוויעטישען בעאַמטען פון וואַרשא

וואַרשא, 24 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) קיין מאָסקווע איז אָפּגערופען געוואָרען דער פיהרער פון די קאָנסולאַר־ענינים אין וואַרשא בראַקאָוויטש. אויף זיין אָרט איז דערווייל בעשטימט געוואָרען פאַדהאַלסקי. די סיבה פון אָפּרופען בראַקאָוויטשען איז נישט בעקאַנט.

„די ענטוואָפענונג מוז אַדורכגעפיהרט ווערען!"

גרויסע רעדע פון מאַקדאָנאַלד'ען אויף אַ פּרעסע־פריהשטיק

גענף, 24 (ספּ. טעל.) דער אינטערנאַציאָנאַלער זשורנאַליסטען־פאַרבאַנד ביי דער פעלקער־בונד האָט אַרויסגעגעבען שבת אַ פריהשטיק, אויף וועלכען עס זענען געווען אַנוועזענד מאַקדאָנאַלד, סימאָן, מאַטאַ, גראַנדי, נאַדאָלני, הימאַנס, פּאָל באָנקור, מאַטסודאַריאַ, גיבסאָן און אַ סך מיטגלידער פון דעלעגאַציעס, דיפּלאָמאַטען און זשורנאַליסטען.

מאַקדאָנאַלד האָט געהאַלטען אַ לאַנגע רעדע, אין וועלכער ער האָט דערקלערט, אַז אַלע מלוכה־מענער, וואָס זענען פאַרזאַמעלט אויף דער גענפער ענטוואָפנונגס – קאָנפערענץ האָבען דעם שטאַרקען ווילען אומבעדינגט צו דערגרייכען אַנ'אַלגעמיינע רעדוקציע פון ענטוואָפנונגען.

די ענטוואָפנונג מוז אַדורכגעפיהרט ווערען, ווייל נאָר זי קאָן ברענגען צו אַ פרידען אויף דער וועלט.

די לעזונג פון דעם פּראָבלעם ווענדט זיך נישט פונ'ם ווילען פון איין פאָלק, נאָר פון דער אינטערנאַציאָנאַלער צוזאַמענאַרבייט פון אַלע רעגירונגען.

בנוגע די רעפּאַראַציעס האָט ער דערקלערט, אַז די לאָזאַנער קאָנפערענץ מוז ענדגילטיג בטל מאַכען די פינאַנציעלע ירושה פון דער וועלט־מלחמה.

נאָך מאַקדאָנאַלדען האָבען גערעדט כמעט אַלע פאָרשטעהער פון גרויסע דעלעגאַציעס.

דאָס קושען זיך אויף דער גאַלעריע

דעצידירט ביי א... פּאָליטישער אָפּשטימונג

בודאַפּעשט, 24 (ספּ. טעל.) דער אונגאַרישער פּאַרלאַמענט האָט עהערגעכטען בעטראַכט אַ רייהע וויכטיגע פראַגען און די זיצונג, וואָס האָט געדויערט העכער 12 שעה האָט זיך פאַרענדיגט ערשט נאָך האַלבער נאַכט.

דער וויכטיגסטער פּונקט איז געווען — דער געזעץ־פּראָיעקט וועגען פּראָלאָנגירען די אויסער־אָרדענטליכע פולמאַכטען פון דער רעגירונג.

בעת דער דיסקוסיע איבער דעם דאָזיגען פּראָיעקט האָט עס אין פּאַרלאַמענט געזאָדען און געשטורעמט, די געשרייען זענען געווען עד לב השמים און לסוף איז דער טומעל ליקווידירט געוואָרען אויף אַנ'אויסטערלישען אופן:

אַניערן, אַרום 12 ביינאַכט, האָט איינער פון די דעפּוטירטע, פון דער רעגירונגס־גרופּע, פלוצים הויך אויסגערופען: „קוקט נאָר! אויף דער גאַלעריע קושט מען זיך"!...

מיטאַמאָל איז דער האַרמידער איינגעשטילט געוואָרען, און אַלעמענס אויגען האָבען זיך געווענדט צו דער גאַלעריע, וואו אַ יונג פּאָרל איז געזעסען און זיך געקושט, ווי די טייבעלעך...

דאָס פּאָרל האָט זיך תיכף געלאָזט אַוועקגעהען.

דער פרעהליכער אינצידענט האָט אָבער אַזוי בערוהיגענד געווירקט אויף די צוּרייצטע געמיטער פון די דעפּוטאַטען, אַז גלייך דערנאָך איז אין אַ שנעלען טעמפּא אַדורכגעפיהרט געוואָרען די אָפּשטימונג און מיט 93 שטימען געגען 45 איז אַדורכגעגאַנגען דער רעגירונגס־פּראָיעקט.

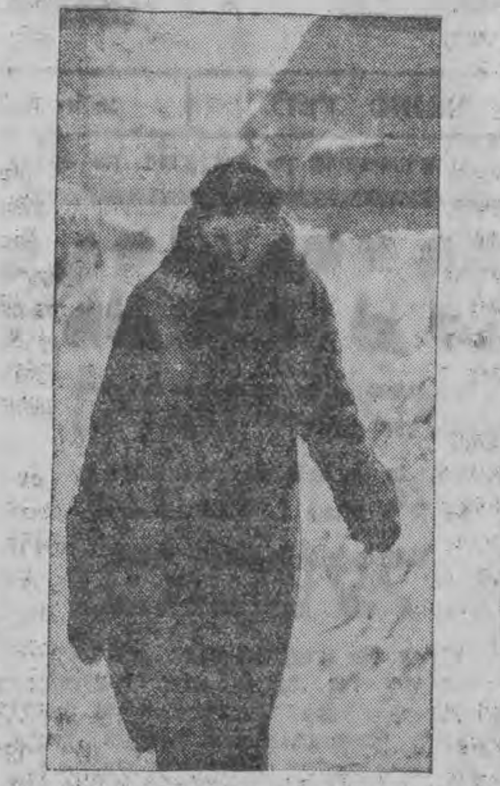

אַ זעלטענע אויפנאַהמע:

די פרוי פון סטאַלינ'ען נאַדיאַ מלילעיוואַ, זי שטודירט אין דער מאָסקווער אינדוסטריע־אַקאַדעמיע.

ווייטערדיגע פּראָצעסען פון יודישע סטודענטען אין ווילנע

ווילנע, 24 (טעלעפאָניש) די טעג הויבען זיך אָן אין ווילנע אַ גאַנצע רייהע פּראָצעסען געגען יודישע סטודענטען, וואָס ווערען בעשולדיגט אין די בעקאַנטע סטודענטען־אונרוהען.

אַרעסטען צווישען קאָמוניסטען אין א"י

מאַסען אַראַבער שטראָמען קיין ירושלים

ירושלים, 24 (יט"א טעלעגראַפיש).
די לעצטע טעג שטראָמען מאַסען אַראַבער קיין ירושלים צום מאַכמעדאַנישען יום־טוב נאַבימוסא. די רוהע איז אין ערגיץ נישט געשטערט געוואָרען. די פּאָליציי האָט אָנגענומען אַלע זיכערהייטס־מיטלען. ס'קומען פאָר מאַסען אַרעסטען צווישען קאָמוניסטען. אין ירושלים זענען אַרעסטירט געוואָרען 41 קאָמוניסטען. אין חיפה — 15 און אין תל־אביב — 11. די אַרעסטען שטעהען אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן 1־טען מאַי.

א טאָרפּעדאָ ווערט אַראָפּגעוואָרפען פון אַנ'אַעראָפּלאַן

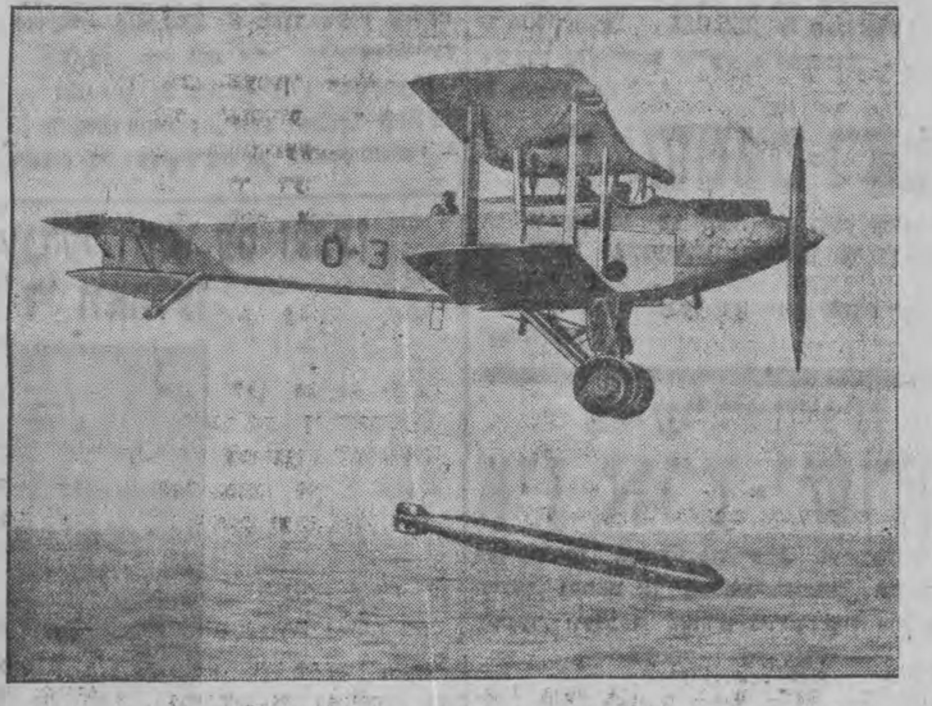

א פּאָליטישער מאָרד הינטער זלאַטשעוו?

לעמבערג, 24 (טעלעפאָניש). אויפ'ן וועג קיין האָראָדלאָוו, נישט ווייט פון זלאָטשעוו איז בעגאַנגען געוואָרען א פערברעכען, וואָס האָט אוודאי א פּאָליטישען אונטערשלאָג:

אַנ'אומבעקאַנטער מערדער האָט מיט דריי קוילען דערשאָסען דעם שילער פון זלאָטשעווער אוקראַאינישען גימנאַזיום, פּאָזנאַכיוסקי.

פּאָליציי זוכט דעם פערברעכער.

איראָפּע קאָן נישט צאָהלען!

גענף, 24 (ספּ. טעל.) דער מלוכה־סעקרעטאַר סטימסאָן האָט אַוועקגעשיקט אין דעם מלוכה דעפּאַרטאַמענט אין וואַשינגטאָן אַ קאַבלאָגראַם, אין וועלכען ער דערקלערט, אַז איצט איז שוין זיכער, דאָס די איראָפּעאישע מלוכות וועלען פאַר'ן פאַרענדיגען די לאָזאַנער קאָנפערענץ נישט בעצאָהלען קיין איין ראַטע פון זייערע אַמעריקאַנישע חובות, און אַז אין דער צווישען צייט וועט אויך נישט רעגולירט ווערען די פראַגע פון די מלחמה־חובות.

די יאַפּאַנער האָבען אָנגעהויבען אַנ'אַטאַקע הינטער שאַנכאַי

מאָסקווע, 24 (ספּ. טעל.) די סאָוויעטישע פּרעסע־אַגענץ איז מודיע, אַז דאָס יאַפּאַנישע מיליטער האָט אַנגעהויבען קריגס־אָפּעראַציעס אויף דרום פון שאַנכאַי.

אין שטורם־אַנגריף האָט זיך אַוועקגעלאָזט די יאַפּאַנישע פיעכאָטע, וועלכע איז אָפּגעשטויסען געוואָרען דורך די כינעזער.

לינדבערג וויל נישט קומען אין קאָנטאַקט מיט אַל־קאַפּאָנען

האָפּוועל, 24 (ספּ. טעל.) די כלומרשטע פאַרשטעהער פון אַל־קאַפּאָנען האָבען זיך ווידער געווענדעט צום פּולק. לינדבערג וועגען אַנ'אינטערווענץ מכּוח בעפרייען אַל־קאַפּאָנען פון תפיסה מיט דעם צוועק, אַז ער זאָל קאָנען בייהילפיג זיין אין זוכען דאָס קינד.

לינדבערג האָט דעם פאָרשלאַג אָפּגעוואָרפען.

אַל־קאַפּאָנעס ידידים דערקלערען, אַז ביי לינדבערגען האָבען וועגען דעם ענין אינטערווענירט נישט־בערופענע מענשען.

אַל־קאַפּאָנע, וועלכער איז פאַר'משפּט אויף 11 יאָהר טורמע, האָט זיך געווענדעט מיט אַ ביטע צום העכסטען טריבונאַל אין וואַשינגטאָן, מ'זאָל איהם פאַרקלענערען די שטראָף.

קאַטאַסטראָפאַלע ערד־ציטערניש אין אַרגענטינע

די וואולקאַנען וועקען זיך ווידער

מענדאָזא, 24 (ספּ. טעל.) אין דער שטאָט מענדאָזא איז ווידער געשעהן א קאַטאַסטראָפאַלע ערד־ציטערניש, וועלכע האָט אַרויסגערופען אַנ'אויסערגעוועהנליכע פּאַניק צווישען דער איינוואוינער בעפעלקערונג.

פיל איינוואוינער פון דער שטאָט זוכען א בעהעלטעניש אונטער'ן אָפענעם הימעל, אין איין שרעק פאַר'ן אויסברוך פון די וואולקאַנען.

וויפיל קרבנות עס איז דאָ אין מענשען איז נאָך לעת-עתה נישט פעסטגעשטעלט געוואָרען.

אוים'ן האָריזאָנט האָט זיך בעוויזען א בלאַטיגער אָפּשיין, וועלכער ווייזט אָן אויף נייע וואולקאַנישע אויסברוכן, וועלכער שטייט אין אַנ'ענגען שייכות מיט דער הייניגער ערד־ציטערניש.

מאַשין־לעבען
ווערען אָנגענומען אויסצוניייען ביי
ג. נאַרדמאַן, שרודמיעסקאַ 8

„נייער פאלקסבלאט“

לאדז. 25 אפריל 1932

ווען יודען האבען זיך פערטיידיגט

עס האט פאסירט אזוי, אז די יודען האבען זיך פערטיידיגט. א ליטווינער, א יוד, צי נישט קיין יוד – איז א הערצער מענש. האט דאך דער מארשאל פילסודסקי אליין ביי דער ערעפענונג פון געזעצגעבערישען סיים זיך געלויבט, אז ער איז א ליטווינער, בלוז אויסגעהאלטען און פערביסען. יעדענפאלס לייכט גיט ער זיך נישט אונטער. די ווילנער יודען, חוץ אויס, זענען אויך פון זעלביגען שניט און זענען נישט געפאלען ליים א קאמענדע. פערקעהרט זיי האבען געפרובט זיך פערטיידיגען. האט זיי פאקע געטראפען א פאסיגע שטראף. דארט שיסען זיך יאהרען. איינער אנ'ארבייטער איז איינגעזעצט געווארען אזש אויף דריי יאהר, הגם א פשוטער בשר ודם וועט באין אופן נישט פערשטעהן, וואס אייגענטליך פאר אזעלכע שרעקליכע זאכען איז ער עס בעגאנגען. מ'האט נאר געהערט, אז ר'האט נישט דערלאזט די אטאקירענדע צו יודישע געוועלבער, וועלכע זענען דאך פאקטיש אין א ריזיגער צאהל צורויבירט און פערניכטעט געווארען.

און לעצטענס האבען מיר אין ווילנע געהאט נישט אבי וואס פאר א פראצעס. קודם כל זענען געשטאנען פאר'ן געריכט צוויי יודישע יונגעלייט גארנישט קיין סטודענטען אונטער דער בעשולדיגונג, אז זיי האבען ערמארדעט דעם סטודענט וואצלאווסקי. און עס האט זיך געפונען א פראקורירער, וועלכע האט מיט די אייגענע אויגען געזעהן, ווי די צוויי יונגעלייט, זאלקינד און אגוז האבען דערהרג'עט און אויף וואסער אופן זיי האבען דאס געטון. פון וואנען האט זיך די דאזיגע חשוב'ע דאמע פלוצים גענומען? א, דאס געהערט שוין אויך צו דער יודישער געשיכטע. פון מ'טעלאלטער ביז'ן היינטיגען טאג האבען מיר א גאנצע גאלעריע עדות פון שעהנעם געשלעכט, וועלכע האבען מיט זייערע אלער-אויגען געזעהן אלעס, וואס האט זיך געטון ארום זיי. און געזעהן האבען זיי געוועהנליך פונדערווייטענס און אויף א ווייטען האריזאנט. ווי האבען געזעהן אלע פרטים, מעגליכע און אוממעגליכע. אין קיעוו האט אזא דאמע געהייסען טשעביריאק, אין לעמבערג פאסטערנאק, אין ווילנע לעבקאווסקא. עס איז פאקטיש פארהאן א גאנצע גאלעריע. אין ווילנע האט בלויז פאסירט א קליינער נס, ווייל אט די בעשעצטע פרוי האט דווקא געוואלט זיין א סטודענטקע, און אויך צו להכעיס האט זי פערגעסען א גאנצע רייה פרטים, וואס זענען פערבונדען מיט דעם סטודענטישען בערוף.

זי האט זיך נישט בעקאנט דערמאנען דעם נאמען פון פאקולטעט, אויף וועלכען זי לערנט, זי האט אפילו נישט געדענקט, וואס עס איז אזוינס אינדעקס, הגם זי האט גוט געדענקט, אז איהר איינגענעם אינדעקס האט זי ביי זיך אינדערהיים אין דארף. אויף אזא פרימיטיווען אופן האט זיך די לעבקאווסקא אויסגעגליטשט און דעם אומשטאנד האט מען צו פערדאנקען, וואס זאלקינד און אגוז זענען ארויס ריינגעוואשענע. זי האט זיי געקאנט פערשיטען אויפ'ן גאנצען לעבען.

אבער וואס זאלקינד און אגוז האבען נישט בעצאהלט, האט דערוויל בעצאהלט (די העכערע אינסטאנצען וועלען נאך האבען וועגען דעם פיל צו זאגען) דער יונגער אקאדעמיקער וואולפין. ער איז איינגעזעצט געווארען פאר אנטיילנעהמען אין א גאסען-געלויף אויף צוויי יאהר, אין עקסצעסען, וואס זענען ארויסגערופען געווארען דורך ראסעןאון רעליגיעזען האס.

דאס געריכט האט בעשלאסען, און לויט אונזערע געזעצען טאר א געריכטס-אורטייל נישט קריטיקירט ווערען, דעם דאזיגען פערבאט וועלען מיר נישט איבערטרעטען. אבער עס איז ערלויבט פון פסיכאלאגישען שטאנדפונקט צו בעטראכטען אזא פאסירונג אויף וויפיל זי האט טאקע פאסירט. דאס הייסט אויב וואולפין האט פאקטיש גענומען אנ'אקטיווען אנטייל אין די אונרוהען, וואס ער און א רייה עדות טערלייקענען.

לאמיר אננעהמען, אז ער האט גענומען א פאקטישען אנטייל. עס איז דעמאלט א פראגע, וואסערע מאטיווען האט ער דערביי געהאט? צי האט ער געהאט א ראסען-האס צו יענער פוילישער יוגענד, וועלכע איז געקומען שלאגען איהם און זיינע ברידער? צי איז ער ארויס בעגען זיי, אדער זיי בעגען איהם? צי האט ער זיי ארויסגעוויזען א בלינדען, טעמפען, סירישען האס, ארויסווארפענדיג זיי אדער זייערע שוועסטער דורך די טירען אדער נאך בעסער דורך די פענסטער? צי זענען עס צו איהם געקומען עפעס עמיסארען פון ווארשא, כדי איהם צו אגיטירען ביז צום פערלירען דאס בעוואוסטזיין געגען איין פאלק, געגען איין רעליגיע? ניין, קיין שום מעגליכקייט

די מאטיווען פון ווילנער אורטייל

אפקלאנגען אין דער פוילישער פרעסע

דער אורטייל פון ווילנער געריכט אין פראצעס פון סטודענט וואולפין און ספעציעל די מאטיווען פון אורטייל האבען געפונען א הילכיגען אפקלאנג אויך אין דער פוילישער פרעסע. עס פערשטעהט זיך, אז די ענדעקישע פרעסע קאן זיך נישט פאסען פאר פרייד, וואס זי האט בעקומען אין איהרע הענד אזא דאקומענט צום קאמף געגען די יודען, ווי די מאטיווען פון ווילנע. אזוי שרייבט דער ענדעקישער „קוריער פאזנאנסקי“:

ענדליך איז פעסטגעשטעלט געווארען די שולד פון די יודען אלס די, וועלכע האבען מיט זייער אויפפיהרונג ארויסגערופען דאס, וואס ווערט אנגערופען פאגראמען... פאר'ן בעוואוסט מאכען דאס פאלק, אויף אנצעווייזען אויף דער עקזיסטירענדער יודישער געפאהר וועט דער אורטייל האבען א דעצידירענדע בעדייטונג... דער פראצעס וועט ווערען אנ'עטאפ אין קאמף פאר דער בעפרייאונג פון פוילען פון די יודישע איינפלוסען, פאר פערטרייבען די יודען פון זייערע ביזאיצטיגע פאזיציעס...

דער דעמאקראטישער „קוריער ווילענסקי“ שרייבט וועגען אורטייל:

פון דעם אלעמען פון די מאטיווען פון אורטייל איז צו דרינגען, אז אין נאוועמבער פון פערגאנגענעם יאהר זענען אין ווילנע געווען פאלען, וואס זייער אינהאלט זענען געווען עקסצעסען מצד יודען און נישט איבער יודען... מיר האבען אין דער צייט פון די דאזיגע געשעהענישען געמיינט און מיר מיינען נאך ביז איצט, אז אזוי איז עס נישט געווען און מיר האבען אויסגעדריקט אונזער מיינונג לויט אונזער געוויסען און צוגלייך מיט דער עהרליכער און ניכטערענדער פוילישער עפענטליכער מיינונג. אט אזעלכע און נישט קיין אנדערע זענען אויך געווען די אפקלאנגען פון די דאזיגע געשעהענישען אין סיים. דעם דאזיגען פאקט קאן מען נישט פערדרעהען, מען דארף איהם נאר אין דער צוקונפט פאר יעדען פרייז זעהען אויסמיידען.

ווייטער שרייבט דיזעלבע צייטונג: אין פראצעס איז געשטאנען א קאנקרעטע פראגע: צי זענען די אנגעקלאגטע שולדיג אדער נישט אין מארד, צי קאן זייער שולד בעוויזען ווערען אויסער יעדען ספק אין שיין פון די מאטעריאלען, וועלכע עס האט אנגעזאמעלט די עפענטליכע בעשולדיגער, אבער שטאט דעם פערנעהמען זיך די מאטיווען מיט אנאליזירען די בעציהונגען צווישען גאנצע פעלקער, עס ווערט אין די מאטיווען גערעדט נישט וועגען פערזאנען, נאר וועגען „יוגענד“, וועגען „יודען“ און „פאלאקען“ בכלל אלס גאנצעס. די פראגע ווערט געשטעלט אויף דער פלאכע פון קאמף צווישען פעלקער אדער געזעלשאפטען. די בעשולדיגטע פערזאן ווערט אזוי ארום פעראנטווארטליך פאר געוויסע היסטארישע פראצעסען אדער געזעלשאפטליכע ערשיינונגען. די פערזאן הערט אויף צו זיין אנ'אביעקט פון די געריכטס-פערהאנדלונגען.

די מאטיווען פון אורטייל פערנעהמען זיך מיט פערשידענע אלגעמיינע פראגען: מיט דער געשיכטע פון די פויליש-יודישע בעציהונגען, מיט דער פראגע פון ראסען-אינסטינקטען און רעליגיעזע אנטאגאניזמען א. א. וו. צום ווייניגסטען האנדלען פערנעהמען זיך די מאטיווען מיט דער פערזאן און מיט די מעשים פון בעשולדיגטען. מיר ווילען דא נישט רעדען וועגען דער היסטאריאזאפיע, וואס איז דארט אנגעוועזט געווארען, ווייל מיר פיהרען נישט קיין פאלעמיק מיט די מאטיווען פון אורטייל, הגם דער פובליציסטישער עלעמענט איז אין זיי אזוי רייך פערטראטען.

א דאנק דעם, וואס די פראגע איז אזוי אויפגעגעשטעלט געווארען דורך דער בעשולדיגונג און די פאלעמיק איז אנגענומען געווארען אויף אזא פערברייטערטער פלאטפארם דורך א טייל פון דער פערטיידיגונג, האט זיך אין זאל געשאפען אנ'אטמאספערע, אין וועלכער דער בעשולדיגטער וואולפין איז אויסגעוואקסען צו עפעס א מין סימבאל פון קאמף צווישען צוויי נאציאנאלע גרופען. דעם פסיכאלאגישען און געזעלשאפטליכען רעזאנאנס פון די אורטיילס-מאטיווען אויפ'ן באדען פון דער דאזיגער אטמאספערע דארף מען צורעכענען צו די נעגאטיווסטע פאלגען פון די טרויעריגע געשעהענישען פון נאוועמבער פ. י.

שפאנונג צווישן יאפאן און די סאוויעטן

בײדע צדדים האבען קאנצענטרירט זייער מיליטער ביי די גרעניצען פון מאנדזשוריען

אין משך פון די לעצטע טעג האבען די געשעהענישען אין מאנדזשוריען אנגענומען א דראמאטיזירענדען כאראקטער. די סכנה פון א בעוואפענטען צוזאמענשטויס צווישען יאפאן און די סאוויעטען איז געוואלדיג אויסגעוואקסען. די סיבה דערפון ליגט אין די אפטע אטענטאטען אויף דער מזרח-כינעזישער אייזענבאהן, וואס די יאפאנער שרייבען צו די סאוויעטישע אגענטען, און דער טעטיגקייט פון כינעזישען גענעראל מא, וועלכער בעדראהט איצט דעם צענטער פון דער באהן-בעוועגונג אין מאנדזשוריען, כארבין.

גענעראל מא האט געהאט אנטיילגענומען אין בילדען די רעגירונג פון דער אומאפהענגיגער מאנדזשורישער רעפובליק און האט אין דער רעגירונג בעקומען דעם פאסטען פון קריגס-מיניסטער. דאן איז ער אנטלאפען פון ראיאן פון דער יאפאנישער אקופאציע אויף צפון און לויט די ידיעות פון די יאפאנער האט ער אין בלאגאוויעשטשענסק געהאט א בעגעגעניש מיט די פארשטעהער פון דער רויטער ארמעי. באלד נאכדעם האט גענעראל מא בעקומען אין זיין רשות אנ'ארמעי פון אנ'ערך 100.000 מאן און ער האט אנגעהויבען אנ'אנגריף אין צפון-מאנדזשוריען אין דער ריכטונג פון כארבין, געהענדיג אויף דער שטאט פון צוויי זייטען. פון בלאגאוויעשטשענסק זענען עס געקומען די פראקלאמאציעס צו דער כינעזישער בעפעלקערונג מיט דער אונטערשריפט פון גענעראל מא.

דאס אלץ האט אונגעהויער פערשארפט די לאגע. די איינפלוסרייכע יאפאנישע פרעסע פאדערט פון דער רעגירונג זי זאל אננעהמען ענערגישע שריט. אויפ'ן ארט פון די קריגס-האנדלונגען זענען ארויסגעשיקט געווארען צוויי נייע יאפאנישע דיוויזיעס, וועלכע האבען אונטערגענומען אנ'ענערגישע אקציע געגען גענעראל מא און געגען די אפטיילונגען פון דער מאנדזשורישער רעגירונג וואס זענען צו איהם צוגעשטאנען. גלייכצייטיג זענען אין כארבין פארגעקומען מאסען-ארעסטען פון סאוויעטישע בירגער, איבערהויפט צווישען די בעאמטע און ארבייטער פון דער מזרח-כינעזישער אייזענבאהן.

לויט די לעצטע ידיעות שטעלט זיך די לאגע אין ראיאן פון קאנפליקט פאר אויף פאלגענדען אופן. די סאוויעטישע ארמעי פון ווייטען מזרח אונטער דער פיהרונג פון בליכער'ן האט פערענדיגט איהר קאנצענטראציע ביי דער מאנדזשורישער גרעניץ. די ארבעט בעשטעהט פון נייך דיוויזיעס פיעכאטע און צוויי בריגאדעס קאוואלעריע. די יאפאנער האבען דערויף געענטפערט מיט מאבילזירען זיבען דיוויזיעס. די יאפאנער בעהויפטען אז צווישען די כינעזישע פארטיזאנער, וואס קעמפען געגען די יאפאנער אין מאנדזשוריען, זענען פאראן פיל סאוויעטישע אינסטרוקטארען. דאס איז אינגאנצען נישט אויסגעשלאסען, ווייל אין זייער קאמף געגען די יאפאנער ווילען די סאוויעטען אויסנוצען אין דער גאנצער ברייט די כינעזישע מענשען-רעזערוואוארען.

עס איז א זיכערע זאך: איבער מאנדזשוריען האבען זיך אנגעקליבען שווארצע וואלקענס. די פון לאנג געשפאנטע בעציהונגען צווישען די סאוויעטען און יאפאן דראהען אנצונעהמען דעם כאראקטער פון אנ'אמת'ען קריג, וואס קאן האבען די ווייטגעהענדינסטע פאלגען.

מיט הונגער טאר מען זיך נישט שפילען

וואס האט די רעגירונג צו זאגען געגען הונגער-געשפענסט?

די „ווירטשאפטליכע ספערען“ געפינען זיך ערשט אין דער רעכטער אפענסיווע אויף די לוינען פון די ארבייטער און אנגעשטעלטע, וואס דאס ווערט מאטיווירט דורך דער כלומרשטער אויסערגעוועהנליכער ביליגקייט אויף אלע פראַדוקטען פון טעגליכען געברויך, און שוין ווערט די דאזיגע ביליגקייט אלץ מעהר פערוואנדעלט אין א לעגענדע. דערויף ווייזט אן דער „ראבאטניק“, וועלכער שרייבט:

די ביליגקייט אין פוילען ענדיגט זיך אלץ גיכער און דערמיט ענדיגט זיך די גאנצע ארגומענטאציע, וואס דארף בערעכטיגען די גענעראלע אפענסיווע אויף די פערדינסטען פון די בעאמטע און ארבייטער, די ארגומענטאציע צופאלט זיך ווי א קארטען-שטיבעל.

די פרייזען שטייגען, די רעאלע לוינען פאלען און זיי וועלען פאלען מיט יעדען פראצענט, אויף וועלכען עס וועט שטייגען דער יקרות.

עס שאפט זיך א סיטואציע, ביי וועלכער קיינעם איז נישט ערלויבט צו בעהאלטען דעם קאפ אין זאמד בפרט די, וועלכע האבען אלס איינציג „קלוגע“ און „פאכמענער“ אלץ גענומען אויף זיך.

פון דער געזעלשאפט קאן מען גארנישט פערלאנגען. זי איז אפגערוקט פון יעטוועדע איינפלוסען און קאנטראל. זי איז פעראורטיילט אויפצונעהמען ווי אנ'אפענבארונג אלצדינג, וואס קומט צו איהר פון אויבען, זי איז אונבעהאלפען און ווערט געשטיקט פון קריזיס און פון פיסקאליזם, די געזעלשאפט – זי האט נישט קיין ווארט און קיין איניציאטיוו.

אבער דערפאר האט דאס ווארט און די איניציאטיוו די רעגירונג... עס איז דעריבער נישט קיין וואונדער, וואס ביי אזעלכע בעדינגונגען ווענדען די מענשליכע מאסען, וועלכע זענען בעדראהט פון הונגער, זייערע אויגען צו דער רעגירונג.

אז דאס ווארט „הונגער“ איז דא לחלוטין נישט קיין גוזמא, בעווייזט די סטאטיסטיק פון דער קאנסומציע, וואס ווערט געפיהרט דורך דער דערנעהרונגס-אינדוסטרי אליין...

אזוי א שטייגער האט זיך דער געברויך פון צוקער פון לאנג פערקלענערט. עס פאלט דער געברויך פון ברויט. עס פערקלענערט זיך און דאס בעדייטענד, דער אפזאץ פון צוקער אין לאנדאיבערינגענס פיהלט דאס צום בעסטען דער האנדעל, ווי געוואלטיג עס ווערט פערקלענערט אין פוילען די קאנסומציע פון ארטיקלען פון ערשטען געברויך, די גרונד-ארטיקלען, אהן וועלכע דער מענש קאן נישט עקזיסטירען.

אז ביי אזעלכע בעדינגונגען, ווען די איינקונפטן פון די מיליאנען מאסען נישט נאר אין שטאט, נאר אויך אין דארף, זענען נישט גענוג אויף צו דעקען אפילו די מינימאלסטע בעדערפענישען ברענגט יעדע העכערונג פון די פרייזען אלץ בולט'ער דאס געשפענסט פון הונגער-גוים – דאס איז א קלארע זאך.

די צייטונג פרעגט, וואס האט בדעה צו טון די רעגירונג, כדי צו פערהיטען די מיליאנען אונפערמעגליכע איינוואוינער פון הונגער, וואס דראהט זיי. די רעגירונג מוז דאך האבען עפעס א פלאן צו קעמפען געגען דעם דראהענדען הונגער, ווייל הונגער איז א זאך, מיט וועלכער מען טאר זיך נישט שפילען.

=:§:=

איז נישט פארגעקומען. ער איז רוהיג געזעסן ביי זיך אינדערהיים, ער האט זיך פלייסיג געלערנט, האט קיינעם נישט געשטערט, עס האט איהם גארנישט געארט וואס אויך אנדערע בעניסען פון דער וויסענשאפט אין דערזעלבער אוניווערזיטעט. נישט האבענדיג קיין שפור פון האס אין זיין יוגענטליכער נשמה, האט ער זיך פלוצים דערזעהן בעפאלען, ארויסגעווארפען, דערנידריגט. דאן האט זיך אין איהם דערוועקט עפעס א מאדנע געפיהל, וואס איז דאך נישט געווען עהנליך צו קיין האס, נאר איז געווען בלויז צארן. צי איז אזא צארן שטראפבאר? צי פערדינט אזא צארן, וואס שטאמט פון מענשליכער ווירדע, פערדאמט צו ווערען?

אין ווילנער געריכטס-זאל איז געפאלען איין שוידליך ווארט, פון פראקוראר: בעסטיאלישקייט. מיט'ן דאזיגען ווארט האט מען געוואלט כאראקטעריזירען די האנדלונג פון וואולפינ'ען. און ווען דער פראקוראר האט די דאזיגע פערגיפטעטע פייל ארויסגעלאזט, איז ער געפאלען א פער'חלש'טער און ס'איז געמאכט געווארען א נערעסערע פויזע. דער יונגער וואולפין האט געהאט גענוג צייט דורכצוטראכטען דאס, וואס ער האט געהערט. און ער האט זיך זיכער פערוואונדערט: ווי דען זשע? דער, וואס פאלט אויף מיר אן, איז א ליב שעפעלע און איך, אויב איך ווארף אפ אט די עקעלהאפטיגע טירישע וואפען, איך בין א חיה? דאס איז עפעס א פאלשע נאמענקלאטור, פונקט ווי דער גאנצער ווילנער עפילאג איז א סורפריז...

(ג. דז.)

ד"ר י. מהאז.

הספּאָרט=בּעוועגונג

פוסבאַל

ליגע=מעטשעז אין לאַנד

אין פערלויף פון נעכטיגען טאָג זענען אין גאַנץ פּוילען פאָרגעקומען די ווייטערדיגע קאַמפּען וועגען פּונקטען אין דער ליגע־טאַבעלע. די נעכטיגע רעזולטאַטען האָבּען נישט פיל געענדערט די טאַבּע לע, „לעגיאַ" איז ווייטער געבּליבּען אויפ׳ן ערשטען אָרט און פיהרט אין דער ליגע. דאָס צווייטע אָרט פערנעהמט ל.ק.ס. דאָס זענען נאָך ... קיין זיכערע זאַכען און ס׳קען נאָך פאָרקומען פערשידענע ענ־דערונגען, ס׳האָט אָבּער נאָך נישט געטראָפען אין דער געשיכטע פון די ליגע, אַז די קראַקאָווער „וויס לאַ", וועלכע האָט שטענדיג געהערט צו דער פוסבּאַל אַריסטאָקראַטיע זאָל בּלייבּען אויפ׳ן לעצטען אָרט און זאָל פון דאָרט נישט קענען אַרויס. נעכטען זענען פאָרגעקומען פאָלגענדע 4 ווייטערדיגע מעטשען

ל. ק. ס. — וויסלאַ 2:0 (0:0)

בּיי אַ פיר טויזענד קעפּיגען פּובּליקום הויבּט אָן דאָס שפּילען „וויסלאַ" מיט׳ן ווינד. בּאַלד אין אָנהויבּ האָט זיך געקענט אויסווייזען, אַז „וויסלאַ" וועט אַרויס אַלס זיגער, ווייל איהרע שפּילער האָבּען בּעהערשט דאָס שפּיל־פעלד און בּכלל מעהר געהאַט פון דעם שפּילען, אויבּ מ׳זאָל אָפּשאַצען די מדרגה פון דעם שפּילען מוז מען דאָך צוגעבּען, אַז „וויסלאַ" האָט בּעסער געשפּילט אָבּער אָהן מזל נישט בּלויז אין שפּילען, נאָר אויך בּיים ריכטער. דער ליכטיג־סטער פּונקט בּיי ל.ק.ס. זענען געווען בּיידע פערטיי־דיגער גאַלעצקי און קאַראַש און דער לויפער יאַנטשיק, אַלע איבּריגע האָבּען מיטעלמעסיג גע־שפּילט און מ׳האָט זיך נישט געקענט פאָרשטעלען, אַז „וויסלאַ" זאָל דעם מעטש פערשפּילען און נישט דערגרייכען אַפילו קיין עהרען־טויער, די ערשטע העלפט איז אַדורכגעגאַנגען איגגאַנצען אָהן טויער׳ען רעזולטאַט.

אין דער צווייטער העלפט האָט ל.ק.ס. בּעסער געשפּילט, הערבּשטרייך האָט זיך אָנגעהויבּען צו „פערשטענדיגען" מיט די איבּעריגע שפּילער פון אָנגריף און צוליבּ דעם איז יעדער אָנפאַל געווען מעהר מיט אַ זין און ציל. פון אַזאַ אָנגריף איז טאַקע געפאַלען דאָס ערשטע טויער פאַר ל.ק.ס., געשאָסען דורך סאָוויאַקן. „וויסלאַ" וויל אויס־גלייכען און אַפילו נאָך דעם מעטש געוואונען, ס׳־האָבּען אָבּער נישט געהאָלפען די אָנשטרענגונגען פון קאָנצערן, פון קישעלינסקין און אַנדערע. דער בּאַלעם האָט נישט געוואָלט געהען אין געגנערס טויער אַריין. אָדער ער איז געגאַנגען צו הויך אָדער אין אַ זייט און אין בּעסטען פאַל אין דער שטאַנג. בּיי דער דאָזיגער לאַגע האָט דער ריכטער פאַר אַ זעהר צווייפעלהאַפטער פערשולדיגונג אויף וויסלאַס שטראָף־פעלד, דיקטירט אַן עלף־מעטער־שטויס, וועלכען הערבּשטרייך האָט זיכער פערוואַנ־דעלט אין אַ טויער. די לעצטע מינוטען פון גרעס־טער אָנשטרענגונגען ענדערען שוין נישט דעם רע־זולטאַט.

דער שידס־ריכטער דראָזשדזש פערשטעהט זיין אויפגאַבּע, ער האָט אָבּער בּעעוולה׳ט „וויסלאַ" מיט דעם שטראָף־שטויס.

טשאַרני — קראַקאָוויאַ 1:0

קראַקאָוויאַ האָט געווייזט אין לעמבּערג און זיך פערמאָסטען מיט „טשאַרני". אַלס זיגער איז גערעכענט געוואָרען „קראַקאָוויאַ". דער פוסבּאַל־לין האָט אָבּער געטאָן דאָס זייניגע און דאָס איינציגע טויער אין טאָג איז געפאַלען פאַר טשאַרני.

קראַקאָוויאַ האָט נישט בּעוויזען צו ענדערען דעם רעזולטאַט. ריכטער — ה׳ מאַניאַק.

גאַרבּאַרניאַ — רוך 1:1

דער דאָזיגער מעטש איז פאָרגעקומען אין קראַקע „רוך" האָט אַ חזקה אין דער ערשטער העלפט פון די מייסטערשאַפטס־שפּילען צו געווינען אַפילו מיט די שטאַרקסטע געגנער. אויך דאָסמאָל האָט מען אויף זיכער נישט געקענט זאָגען, ווי אַזוי „רוך" וועט שפּילען מיט׳ן ליגע־מייסטער. ס׳האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז די פּאָראויסזעהונגען זענען געווען ריכטיגע. „רוך" האָט בּעוויזען צו רעמיזי־רען מיט גאַרבּאַרניאַ. ריכטער — ה׳ זיידנער.

לעגיאַ — 22-טער פּולק 1:0

אין וואַרשאַ האָבּען זיך פערמאָסטען דער איצ־טיגער לידער פון דער ליגע מיט דעם יונגסטען ליגע־קלוב. די מיליטער־לייט ווייזען אַרויס כסדר אַ בּעסערען שפּילען און וועלען שאַרף קעמפען פאַר דערהאַלטען זיך. דער נעכטיגער מעטש מיט לעגיאַ האָט דאָס בּעוויזען, ווייל בּיי די גרעסטע אָנשטרענ גונג, האָט לעגיאַ געקענט אַרויסטראָגען נאָר אַ נ־אַנבּייסטענדען זיג.

פּריאַל־מעטשען פון קלאַס „א" אין לאָדז

די קאַמפּען אין דער לאָדזער קלאַס „אַ", זע־נען אויך שוין אַריין אין סטאַדיום פון פּאָראויס־זאָגונגען און נביאות. אַלע קעמפּענדע האָט מען שוין געזעהן אויפ׳ן פעלד, קיין ראַדיקאַלע ענ־דערונגען וועלען שוין נישט פאָרקומען. דער־יבּער קען מען שוין זאָגען עטליכע ווערטער וועגען די דאָזיגע קאַמפּען. דאָס שפּילען אין קלאַס „א" אין היינטיגען יאָהר שטעהט נישט אויף דער הויך ... פאָראַיאָהרען, הגם דער אונטערשיד איז נישט קיין גאָר גרויסער, הגם „סטזשעלעץ" האַלט נאָך אַלץ דאָס ערשטע אָרט אין דער טאַבּעלע, קען מען איהם דאָך נישט בּעטראַכטען אַלס דעם עוועג־טועלען לאָדזער מייסטער. די גרעסטע שאַנסען האָט ווידעראַמאָל ל.ט.ס.ג. וואָס שייך דער ייִדי־שער מאַנשאַפט קענען מיר איהר, ליידער, נישט פּאָראויסזאָגען קיין שאַנסען צו דער מייסטערשאַפט. נעכטען און עהרנעכטען זענען פאָרגעקומען פאָל־גענדע פערמעסטונגען אין קלאַס „אַ".

הכח — ל. ה. ס. 1 2:2

„הכוח" קען זיך נאָך אַלץ נישט קיין עצה געבּען מיט דער הילפס־ליניע, דאָס כסדר׳דיגע טוי־שען זיטענפעלדען אויף מליבּאַרסקין און מליבּאַרסקין אויף ציגלערן, בּרענגט נישט קיין געזונד דער מאַנ־שאַפט. דאָס צוזאַמענשפּילען ווערט נישט רעגולירט. אויפ׳ן מעטש מיט ל.ק.ס. האָט די גאַנצע „הכוח"־מאַנשאַפט זעהר גוט געשפּילט, ס׳איז כמעט אין דער דרויסיגע נישט געווען קיין שוואַכער פּונקט, הגם די ל.ק.ס.־שפּילער האָבּען געטון אַלץ, וואָס זיי האָבּען געקענט, אַרויסצוגעהען אַלס זיגער פון דאָ־זיגען מעטש. גערטעל אַלס צענטער־שטורמער האָט זיך אַרויסגעוויזען אַלס פולווערטיגער שפּילער, גע־העט ווידער אַרום פערשידענע קלאַנגען וועגען דעם צי ער וועט קענען שפּילען אין דער מאַנשאַפט אָדער נישט. דער גאַנצער קידער־ווידער, וואָס ווערט געפיהרט צווישען בּר־כּוכבא און „הכוח" וועגען דעם דאָזיגען שפּילער, האָבּען געקענט ערלעדיגט ווערען איבּערליך. צווישען אונז און האָט נישט געדאַרפט אַרויסגעטראָגען ווערען אין דער עפענטליכקייט. איצט זעהט אויס וועט „הכוח" דעם דאָזיגען שפּילער פערלירען.

סטזשעלעצקי — אַרקאָו 2:2

נישט קוקענדיג, וואָס סטזשעלעצקי האָט פערלוירען איין פּונקט, פיהרט ער דאָך נאָך ווייטער אין דער טאַבּעלע.

ל.ט.ס.ג. — וו.ק.ס. 5:1

„ל.ט.ס.ג." האָט פּאַגראַמירט די מיליטערישע מאַנשאַפט, וועלכע שפּילט היינט קיין שום ראָל נישט אין די מייסטערשאַפטס־שפּילען.

טוריסטען — ווימאַ 4:4

די טוריסטען האָבּען אין פערלויף פון מעטש 4 מאָל געפיהרט, דער יונגסטער קלוב אין א־קלאַס האָט אָבּער כסדר אויסגעגליכען און האָט בּעוויזען אַרויסצוגעהן אויף רעמי.

פריינדשאַפטס=מעטשעז

פּאָלאָניאַ (וואַרשאַ) הכח 2:3

דעם ערשטען טאָג פּסח האָט הכח דאָ גע־האַט אַלס געסט די וואַרשאַווער „פּאָלאָניאַ" אוי־סער עטליכע שפּילער איז אין „פּאָלאָניאַ" געווען די גאַנצע ליגע־מאַנשאַפט. דער ניוואָ פון שפּילען איז בּיי „פּאָלאָניאַ" געווען אַ העכערער ווי בּיי דער ייִדישער מאַנשאַפט, דאָך איז הכח אַרויס מיט אַ בּכבוד׳ען רעזולטאַט.

מכבי — ס.ס.ק.מ. 3:0 (וואָלקאָווער)

„מכבי" האָט נעכטען געזאָלט שפּילען אַ מייסטערשאַפטס־מעטש מיט ס.ס.ק.מ. אין „בּ"־קלאַס. צוליבּ דעם האָט „מכבי" געשפּילט 2 פריינדשאַפטס מעטשען:

מכבי — יוטזשענקאַ 2:4

„מכבי" האָט געשפּילט מיט אַנ׳אָפּגעשוואַכטער מאַנשאַפט.

ליזאַ ראַקע

האָט געמאַכט נייע וועלט רעקאָרדען אין שווימען.

דער ייִד קאַן

האָט נעכטען געוואונען דעם וואַלד־לויף אין שטוטגאַרט.

מכבי II — טרומפּעלדאָר 1:0

ציקליסטיק

נעכטען איז פאָרגעקומען דער יעהרליכער פעלד־לויף אויף ראָווערען פאַר פאָהרערס פון גאַנץ פּוילען אויף אַ שטח פון 25 קילאָמעטער. דער לויף איז מוסטערהאַפט אָרגאַניזירט געוואָרען דורך ל.ק.ס. צום סטאַרט האָבּען זיך געשטעלט 46 פאָהרערס. ראָס ערשטע אָרט האָט פערנומען גלאָ־וואַצקי פון וואַרשאַווער אַמאַטאָרסקי קלובּ, וועלכער איז אדורכגעפאָהרען דעם שטח אין 1 שעה 6 מינוט 32 סעקונדעס.

ספּאָרט־שפּילען

נעכטען און עהרנעכטען זענען פאָרגעקו־מען די ווייטערדיגע קאַמפּען אין נעץ־בּאַל פאַר פרויען און מענער פון קלאַס „אַ". די בּעזונדערע רעזולטאַטען זענען געווען פאָלגענדע:

נעץ־בּאַל פאַר פרויען קלאַס „אַ"

י.ק.פּ.—זיעדנאָטשאָנע 13:30
טריומף—ל.ק.ס. 27:29
ל.ה.ס.—גייער 11:30
טריומף—גייער 19:29
ה.ק.ס.—גייער 12:30

נעץ־בּאַל פאַר מענער

מכבי—זיעדנאָטשאָנע 13:23
ל.ה.ס.—אימקאַ 17:25
ה.ק.ס.—גייער 25:27
זיעדנאָטשעני—אימקאַ 21:30
וו.ק.ס.—גייער 26:25

בּאָקס

נעכטען איז אין פּאָפּולאַרני טעאַטער פאָר־געקומען אַ גרעסערע בּאָקס־אימפּרעזע, וואָס איז איינגעאָרדנעט געוואָרען דורך י.ק.פּ. די קאַמפּען זענען פאָרגעקומען צווישען די בּאָקסער פון י.ק.פּ. מיט בּאָקסער פון פערשידענע קלובּען און פון דער פּיאָנער וואַרטאַ. די בּעזונדערע רעזולטאַטען זענען פאָלגענדע:

סאָדענקעוויטש (י.ק.פּ.) האָט געוואונען אויף פּונקטען בּיי דעם פּוילישען מייסטער פּאַלוס (וואַרטאַ).

סיפּינסקי (וואַרטאַ) האָט געוואונען אויף פּונקטען בּיי בּאַנאַשאַק׳ן (י.ק.פּ.).

טאַבּאָרעק (י.ק.פּ.) האָט אויספּונקטירט זיין קלובּ־חבר וואָיטשעכאָווסקי. קלעטשטשינסקי (י.ק.פּ.) האָט געוואונען בּיי בּזשענטשעק. ווידאָווינסקי (בּר־כּוכבא) האָט הויך אויף פּונקטען געוואונען בּיי זשעלינסקי׳ן (י.ק.פּ.).

וואָלפאָוויטש (בּר כּוכבא) האָט רעמוזירט מיט רונדאַ (י.ק.פּ.). אָרסקי (פּויזען) האָט רעמי־זירט גאַרנצאַרעק׳ן (י.ק.פּ.)

מאָטאָציקליסטיק

דער ייִדישער מאָטאָציקליסטען־קלובּ זש. ק. מ. האָט נעכטען געעפענט דעם סעזאָן. בּאַלד אינדערפרי האָבּען זיך פאַר׳ן לאָקאַל פון פעראיין פערזאַמעלט עטליכע און צוואַנציג מאָטאָציקלען און עטליכע אויטאָס. נאָך די ... רעדעס

א. ראַסט

נייער טעניס־שטערן אין דייטשלאַנד.

פון פרעזעס וואָלף און קאַפּיטאַן איבּיש. פוקס זענען די אַנטיילנעהמער אַרויסגעפאָהרען אויף אַנ׳אויס־פלוג קיין לאָוויטש.

לייכט=אַטלעטיק

קלובּ=מייסטערשאַפטען פון „מכבי"

שבּת זענען אויפ׳ן פּלאַץ פון דער ווידזעווע מאַנופאַקטור פאָרגעקומען לייכט־אַטלעטישע פערטעסטונגען וועגען דער מייסטערשאַפט פון „מכבי". די פערמעסטונגען זענען פאָרגעקומען אין 5 גרופּען: מיידלעך, פרויען, יונגלעך, יוניאָרען און מענער. די רעזולטאַטען זענען געווען פאָל־גענדע.

גרופּע מיידלעך

60 מעטער־לויף — פרל. ליבּפעלד דאָראַ 10,8 סעק.
ווייט־שפּרונג — פרל׳ ליבּפעלד דאָראַ 3,11 מעטער
דיסק - וואַרפען — פרל׳ ליבּפעלד 28,30 מעטער.

פרויען=גרופּע

60 מעטער־לויף — ליבּפעלד סאַלאַ 9,8 סעק
200־מעטער־לויף — שטיין נינאַ 33,4 סעק.
ווייט־שפּרונג — פיין יאַדזשאַ 3,77 מעטער
הויך־שפּרונג — פיין יאַדזשאַ 1,20 מעטער
שפּיז־וואַרפען — לעווקאָוויטש 22,37 מעטער

יונגלעך=גרופּע

60 מעטער־לויף — ט. קאַראָ 8,9 סעק.
ווייט־שפּרונג — ט. קאַראָ 4,02 מעטער
דיסק־וואַרפען — ט. קאַראָ 43,64 מעטער.

יוניאָרען=גרופּע

דיסק־וואַרפען (בּיידע הענד)—ליליענפעלד 59,85 מטר.
שפּיז־שליידערען — ליליענפעלד 36,05 מעטער.

מענער=גרופּע.

100 מעטער־לויף—פּראַשאָווסקי 12,7 סעק.
200 מעטער־לויף—לאופער 22 „
800 מעטער־לויף— לאופער 2 מינ. 19,4 סעק.
ווייט־שפּרונג—פּראַשאָווסקי 5 40 מעטער.
הויך־שפּרונג־לאופער ס. 1,45 „
קויל־וואַרפען—דערעטשינסקי 15,66 „

די פערמעסטונגען האָבּען אַרויסגעוויזען אַ שוואַכע פאָרם פון די מייסטערס. ווען מען נעמט אָבּער אין אכט, אַז צו די אַנג... ליכע מייסטער־שאַפטען האָבּען זיך געשטעלט איבּער 80 אַנטיילנעה־מער, מוז מען מודה זיין, אַז די לייכט־אַטלעטישע סעקציע פון „מכבי" ענטוויקעלט זיך גוט.

לעאָן שטערן און ווינגאַרטען

ווילען זיך אַרויסציהען פון אַטלעטישען ספּאָרט.

אין די ייִדישע ספּאָרט־קרייזען האָבּען זיך פערשפּרייט קלאַנגען, אַז די פּוילישע שווער־אַטלע־טישע מייסטער שטערן און ווינגאַרטען האָבּען בּדעה, נאָכ׳ן צוריקקומען פון דער מכבי׳אַדע זיך צוריקצוציהען פון אַטלעטישען ספּאָרט און שוין נישט אַנטיילנעהמען אין די נאָהענטסטע מייסטער־שאַפטען.

דאָס טאָר נישט געשעהען, ווייל דער שווער־אַטלעטישער ספּאָרט איז דאָס איינציגע געבּיט ווי די ייִדען האָבּען די פּוילישע מייסטערשאַפט.

די פאליטישע אינטריגעס
וואס קומען פאר אין לענדער ארום פאלעסטינע

(א בריף פון פאלעסטינע)

די לעצטע מאנאטען האט פאלעסטינע ווידער אנגעהויבען פערנעהמען א גרויסען פלאץ אין דער פאליטיק פון „נאהענטען מזרח", בעזונדערס פון די נאכבאר־לענדער עגיפטען און סיריע, אט האט דער געוועזענער הערשער פון עגיפטען, עבאס הילמי, בעזוכט ארץ - ישראל, דאן דער דיקטאטאר פון עגיפטען ישמעאל צדקי פאשא.

די אלע בעזוכען האבען געגעבען נישט ווייניג שטאף פאר אלערליי קלאנגען און בעהויפטונגען וועגען פאליטישע ענדערונגען, וואס שטעהען פאר אין פאלעסטינע.

ווער איז עבאס הילמי? ער איז דער געוועזענער הערשער, „כעדיוו", פון עגיפטען. ער איז איינער פון די רייכסטע מאגנאטען אין די מזרח־לענדער, א טיכטיגער מענש אויף דעם עקאנאמישען געביט מיט אמביציעס צו זיין א הערשער. ער וואוינט אין פראנקרייך שוין יאהרען־לאנג און האט נישט אויפגעגעבען די האפענונג צוריקצוקומען קיין עגיפטען אויפ'ן טראן פון די אמאליגע פרעה'ס. ווי עס ווייזט אויס האט ער פינאנסירט דעם „וואפד", די נאציאנאלע פארטיי אין עגיפטען, וועלכע קעמפט פאר דער זעלבסטשטענדיגקייט פון עגיפטען און איהר בעפרייאונג פון ענגלאנד. יאהרען לאנג האט עבאס הילמי געהאפט, אז די „וואפדיסטען" וועלען פערטרייבען די ענגלענדער פון עגיפטען און דאן וועט ער צוריק קומען און ווערען דער „כעדיוו", דאס עגיפטישע פאלק וועט איהם רופען: „קום און זיי א קעניג איבער אונז אויף דעם פלאץ פון דעם היינטיגען קעניג פואד".

עס האט אבער לאנג געדויערט, און די ערווארטונג, אז דער „וואפד" וועט פערטרייבען די ענגלענדער און מאכען אן איבערקעהרעניש אין עגיפטען איז געווארען א ווייטער חלום. האט זיך אויך עבאס הילמי איבערצייגט, אז מען קען נישט לייגען קיין גרויסע האפענונגען אויף דעם „וואפד", און ער האט זיך אפגעטרייסלט פון איהם.

מען זאגט, אז עס איז געווען א צייט, ווען דער געוועזענער כעדיוו פון עגיפטען האט געפיהרט אונטערהאנדלונגען מיט ד"ר חיים ווייצמאן, ער זאל איהם העלפען אין זיינע פלענער ביי די ענגלענדער, און אז ווייצמאן זאל זיין דער פערמיטלער צווישען איהם און ענגלאנד. אבער ווייצמאן האט זיך נישט געוואלט מישען אין דעם עסק, און פון דעמאלט אן טראגט עבאס הילמי א ביטער הארץ אויף ווייצמאנ'ען ביז היינטיגען טאג.

אבער מיט'ן שליסען שלום מיט דעם קעניג פון עגיפטען האט עבאס הילמי זיך נישט אפגעזאגט פון זיינע אמביציעס צו זיין א הערשער, אויב נישט אין עגיפטען איז אין אן אנדער לאנד אין מזרח. אזוי ווי ער וואוינט אין פראנקרייך שוין זיים יאהרען, האט ער אנגעהויבען פיהרען אונטערהאנדלונגען מיט פראנצויזישע שטאטסמענער וועגען איבערנעהמען דעם טראן אין סיריע, לעבען פאלעסטינע.

עס ווילט זיך איהם זיין דער הערשער פון דער שטאט דמשק, — אן אראבישער קעניג. סיריע איז איצט א רעפובליק. אבער דאס איז נישט אזא פעסטע זאך. די רעפובליקאנישע פראנקרייך, וועלכע האלט דעם מאנדאט אויף סיריע, וועט זיך נישט שטארק נעהמען צום הארצען, ווען אין סיריע וועט די רעפובליק פערוואנדעלט ווערען אין א מאנארכיע. מעגליך, אז דאס וועט איהר קאסטען ביליגער, ווי אויפהאלטען די רעפובליק. די פראגע פון שאפען א קעניג אין סיריע איז די לעצטע צייט אויפ'ן אויבענאן. עס האבען זיך אנגעהויבען בעווייזען קאנדידאטען. אזוי האט דער קעניג פון דער אראבישער מלוכה איראק, פייזאל, בעזוכט סיריע און זיך „אינטערעסירט" מיט דעם שיקזאל פון לאנד.

דא האט זיך אויך בעוויזען די קאנדידאטור פון עבאס הילמי.

און אז מען וויל ווערען א קעניג אין סיריע, דארף מען אנהאלטען גוטע בעציהונגען אויך מיט די נאכבאר־לענדער. אט אזא לאנד איז דאך אויך פאלעסטינע. דארף מען זי אויך בעזוכען, ווען מען פאהרט זוכען די קרוין פון סיריע.

עבאס הילמי וויל הערייבער אנהאלטען גוטע בעציהונגען אויך מיט יודען. וואהרשיינליך האט ער פלענער צו מאכען א געוויסע שותפות מיט יודען. ער האלט שטארק פון יודען און פון דעם יודישען איינפלוס אויף דער וועלט־פאליטיק, און דענקט, אז מען דארף זיך מיט זיי נישט איינרייסען, ווייל זיי קענען ברענגען גרויסע שאדען. מען דערצעהלט, אז ער האט אויסגעמוסר'ט דעם גרויס־מופטי'ס לייט פאר זייער פאליטישער קורצזיכטיגקייט, וואס זיי ווייסען נישט, ווי געהעריג אפצושאצען די אינטערנאציאנאלע קראפט פון יודען אויף דער גאנצער וועלט.

איצט קומען מיר צו דער פראגע, וואס האט זיך פלוצלינג עבאס הילמי בעזעצט אויף עטליכע טעג אין דעם נייעם האטעל „דוד המלך" אין ירושלים? וואס האט ער דא געטון?

אויף דעם, זאגט מען, איז דא אן איינפאכער ענטפער. ער איז געזעסען אין ירושלים גראד ווען אין סיריע זענען געווען אלגעמיינע וואהלען. עס איז פאר איהם געווען וויכטיג צו זיין נישט ווייט פון קאמף־פלאץ אין יענע טעג פון די וואהלען. סאמע מאכט זיך א גינסטיגער מאמענט, זאל ער קענען ערשיינען באלד אויפ'ן ארט און נעהמען די קרוין, ווייל די קאנקורענץ פון פייזאל איז גראד פאר די וואהלען געווארען שטארק פיהלבאר. מען האט אנגעהויבען שטארק רעדען וועגען פעראייניגען איראק און סיריע אונטער דער הערשאפט פון איין מאנארך. און עס איז א סברה, אז אט אין יענע טעג איז די פערבינדונג צווישען דער פראנצויזישער רעגירונג און דעם האטעל „קעניג דוד", אין ירושלים, געווען זעהר שטארק, דער געוועזענער כעדיוו האט געווארט יעדע מינוט אויף א ידיעה פון זיינע אגענטען אין סיריע, ער זאל קומען.

האבען זיך אבער די וואהלען אין סיריע נישט געפיהרט לויט ווי די פאליטישע אגענטען האבען געוואלט. האט דער אמביציעזער עבאס הילמי זיך נישט געקענט הערוווארטען אויף דער קרוין, און ער איז ווידער אוועקגעפאהרען קיין פאריז אן אנטגעזאלבטער מלך, וואס ווארט אויף א צווייטער געלעגענהייט צו קומען ווערען א קעניג אין סיריע.

* * *

דער איצטיגער דיקטאטאר פון עגיפטען ישמעאל צדקי פאשא זיצט פעסט אין זאטעל. צייט די קאנסערוואטיווע פאליטיק האט זיך פערשטארקט אין לאנדאן, נאך די וואהלען פון דער „נאציאנאלער רעגירונג", איז די פאזיציע פון דעם עגיפטישען דיקטאטאר געווארען שטארקער. דער „וואפד", די נאציאנאלע פארטיי פון עגיפטען, איז איצט איינגאנצען צושמעטערט. ישמעאל צדקי האט בעוויזען, אז ער קען האלטען ארדנונג אין לאנד מיט אן אייזערנער האנט. ער האט אויך בעוויזען, אז ער איז געטריי צו דער בריטישער אימפעריע. די היינטיגע עגיפטישע רעגירונג פיהלט זיך הערייבער גאנץ זיכער אין לאנד, און זי וויל דאס דעמאנסטרירען אויך פאר די נאכבאר־לענדער.

אזוי ווי די וואפדיסטען זענען מיט זייער בעטייליגען זיך אין דער מוסולמאנישער קאנפערענץ געגאנגען האנט אין האנט מיט דעם גרויס־מופטי פון ירושלים אמין אל־אוסייני, געהט ישמעאל צדקי מיט דעם מופטי'ס געגנער, מיט דער היגער אפאָזיציע, וואס ווערט געפיהרט דורך דעם מעיאר פון ירושלים, ראגיב אל־נאשאשיבי. עס איז נישט איבריג צו בעמערקען, אז אין אלגעמיין פערשטארקט זיך די אפאזיציע געגען מופטי אין לאנד, און זי האט דורך די דאזיגע פאליטישע בעזוכען פיל געוואונען.

די אפאזיציע צוזאמען מיט דער רעגירונג אין פאלעסטינע האט געמאכט לכבוד ישמעאל־צדקי א גרויסען טומעל, מען האט ארגאניזירט, אז דאס פאלעסטינער „פאלק" זאל איהם בעגעגענען מיט גרויס ענטוזיאזם אויף די באהן־סטאנציעס, וואו ער איז דורכגעפאהרען.

צווישענס, האט ישמעאל צדקי געדארפט פערטוישען דעם איינדרוק, וואס עבאס הילמי'ס בעזוך האט געמאכט אין לאנד, און דערביי טאקע זעהען, וואס יענער האט דא געטון. ווייל נאך אלעמען, נאך דער נייטראליטעט, מיט וועלכער דער עגיפטישער עגיפטישער קעניג פואד בעציהט זיך צו זיין פלימעניק, דעם געוועזענעם כעדיוו עבאס הילמי, האלט ער אויף איהם אן אויג און קוקט איהם נאך אויף יעדען שריט און טריט.

(פארוו,) י. שפיגעלמאן.

ליקווידאציע פון די היטלער לאקאלען אין דייטשלאנד

פאליציי שליסט א מאגאזין פון די היטלעראווצעם

א גוט ווארט פאר דער מאשין
פון צביון.

מען דארף זאגען א גוט ווארט פאר דער מאשין. איך מיין די מאשין אין פאבריק.

איך האב אין דער לעצטער צייט זיך אזויפיל שלעכטס אנגעלייענט וועגען דער מאשין, אז עס האט מיר איינפאד אנגענומען א רחמנות אויף איהר.

איך האב אין דער לעצטער צייט זיך אנגעלייענט א סך שלעכטע זאכען וועגען דער מאשין. זי איז שולדיג אין אלע אומגליקען, וואס איז בעפאלען דער מענשהייט. די מאשין איז שולדיג אין דעם, וואס אין מלחמות ווערען איצט אויסגעשאכטען מיליאנען מענשען; די מאשין איז שולדיג, וואס מיליאנען מענשען ווערען פערקריפעלט און דער'הרג'ט; די מאשין איז שולדיג, וואס מיליאנען מענשען הונגערען און ליידען נויט; די מאשין האט געמאכט דעם מענשען פאר א שטיקעל מעכאנישע געצייג, זי האט אוועקגערויבט פון איהם די פרייד פון ארבייט, דאס פערגעניגען פון שאפען, זי יאגט איהם די נשמה ארויס, האלט איהם אין א שטענדיגען נערוועזען צושטאנד און די מאשין וועט ענדליך מאכען א סוף פון דער מענשליכער פרייהייט, פון דעם מענשליכען פראגרעס און פון אונזער גאנצער ציוויליזאציע.

נאר איידער איך פאנג אן מיין פערטיידיגונג פון דער מאשין, וויל איך שטעלען א פראגע: ווי וואלט געווען, ווען עס וואלט געווען מעגליך צו פערניכטען די מאשין און צוריקקעהרען זיך צו דער גוטער צייט פון האנד־ארבייט? וואלטען די ארבייטער געשטימט הערפאר?

איך בין גראד נישט בלויז בעקאנט מיט מאשין־ארבייט, נאר איך האב אויך א שטיקעל ידיעה אין האנד־ארבייט. אין דעם דארף וואו איך בין געבוירען געווארען און אין דעם שטעטעל, וואו איך בין אין חדר געגאנגען, זענען נישט געווען קיין מאשינען. די ערשטע מאשין, וואס איך האב אין מיין לעבען געזעהען, איז, דאכט זיך, געווען א דרעש־מאשין, וואס מען האט געבראכט אויף די פעלדער פון פריץ צו דרעשען זיינע תבואה. זענען טאקע אלע, די גרויסע און די קליינע, געלאפען קוקען אויפ'ן ביזען וואונדער. שפעטער אביסעל האב איך געזעהען א שניידער־מאשין, וואס מיינער א קרוב א שניידער האט געקויפט. דאס איז געווען די ערשטע שניידער מאשין אין שטעטעל. איך האב דערמאלט געהערט, אז אין די גרויסע שטעט האבען די שניידער שוין פון לאנג נעה־מאשינען. אבער מאלע וואס זיי האבען אין די גרויסע שטעט. מען האט אפילו דערצעהלט, אז אין די גרויסע שטעט איז פערהאן אזא מאשין וואס פאהרט אהן פערד.

איך געדענק ווי מען האט ביי מיר אין שטעטעל געארבייט אהן מאשינען. מיין טאטע איז אליין געווען א בעל־מלאכה און איך געדענק ווי ער פלעגט ארבייטען. איך געדענק אויך ווי די אנדער בעלי־מלאכה'ס פון שטעטעל פלעגען ארבייטען. איך געדענק אבער נישט, אז זיי האבען געהאט די פרייד פון שאפען. איך געדענק פיל מעהר, אז זיי האבען די ארבייט בעטראכט פאר א שווערער הארעוואניע און זיי פלעגען ווארטען מיט אומגעדולד אויפ'ן שבת, ווען זיי זאלען זיך קענען אביסעל אפרוהען.

איך האב געזעהען ווי מען ארבייט אין פארד'ס פאבריקען, וואו דער ארבייטער ווערט פערוואנדעלט אין אן אויטאמאטישע שטיקעל געצייג, וואו דער ארבייטער איז ווירקליך נישט מעהר ווי א שטיקעל טייל פון דער מאשין, אבער ער ארבייט נישט אפילו א העלפט אזוי שווער, ווי עס האט געארבייט אמאל אן ארבייטער אין א ווערקשטאט, ווען קיין מאשינען זענען נישט געווען.

אבער דער בעל־מלאכה, דער האנד־ארבייטער האט דאך געהאט די פרייד פון שאפען. ער האט דאך געמאכט א גאנצע זאך און געהאט א געפיהל פון בעפרידיגונג פון דעם וואס זיינע הענט האבען בעשאפען. דאס איז ביז א געוויסער מאס ריכטיג, אבער מען איבערטרייבט עס צופיל. די פרייד פון שאפען האבען בעל־מלאכות איבערגעלעבט בלויז צייטענווייז, און אויך נישט אלע, ביי מיר אין שטעטעל איז געווען וואולפע דער שוסטער, וואס פלעגט אמאל האבען די פרייד פון שאפען. איך געדענק ווי ער איז איינמאל אריינגעקומען אין חדר, וואו איך האב געלערנט, מיט א פרויען־שיכעל אין האנט און האט געוויזען דעם רבין ווי קונציג ער האט אויסגעטאקט און ער האט זיך געצאצקעט מיט איהם. דער רבי מיינער, געדענק איך, האט עס געהאלטען פאר א גרויסען שטות און ווען ער האט עס דערצעהלט צווישען מנחה למעריב אין בית המדרש האָבען עסא זיך די אנדערע יודען געהאלטען פאר א שטות, אפילו די בעל מלאכות. זיי האבען געמאכט חוזק פון איהם. מיט וואס א דערוואקסענער מענש צאצקעט זיך, עס איז אין א חדר פאר א רבין, מיט א שוך! א שטיק לומדות האט ער עס ארויסגעוויזען!

שפעטער, אין מעהרערע יאהרען ארום, האב איך פערשטאנען, אז דאס איז געווען ביי וואולפע דעם שוסטער די פרייד פון שאפען. איך האב עס אבער נישט געזעהען ביי די אנדערע שוסטער פון שטעטעל. ביי זיי איז די מלאכה געווען נישט מעהר ווי א שווערע לאסט.

איך פלעג אריינקומען אפט צו יענקעל ארע'ן דעם שמיד. איך האב ליב געהאט צו קוקען ווי מען שמידט גליהענדע אייזען און ווי עס שפריצען די פייערדיגע פונקען. בעזונדער'ס פלעגט מיר געפעלען זיין ווי יענקעל ארע מיט מאנקען זיין געהילף פלעגען האמערען דאס גליהענד'ע אייזען א פסוק אום א פסוק. מאנקע מיט'ן גרויסען האמער און יענקעל ארע מיט דעם קליינעם האמער. עס פלעגט געהן אין טאקט: א קלאפ נאך א קלאפ. דער גרויסער האמער מיט א דיקער שטים — באם, און דער קלייגער האמער מיט א דין קעלכעל — בים. און איך פלעג קוקען און זיך וואונדערען ווי אזוי די צוויי האמערס לאזען זיך שטענדיג אראפ איינער נאך דעם אנדערען און טרעפען אין דעם אייזען און צובושקענען זיך קיינמאל נישט. איך האב געפיהלט, אז איך וואלט עס נישט געקענט. איך וואלט זיכער מיט מיין האמער אריינגעפאהרען אין יענקעל ארע'ס האמער אדער וויניגסטענס אין דער קאוואדלע. איך פלעג אמאל האבען די זכיה צוגעלאזען צו ווערען צום בלאז־זאק און בלאזען א ווילע דעם פייער, פון וואס איך פלעג גרויס הנאה האבען. אבער דאס איז אלץ געווען מיין הנאה. איך האב אבער נישט געזעהען, אז יענקעל ארע, אדער מאנקע זאל הנאה האבען. איך ווייס, אז מאנקע פלעגט צעהלען די מינוטען, ווען ער וועט קענען ארויס פון קוזניע און וואס פאר א פרייד פון שאפען האט געקענט זיין פון שמידען פאדקאוועס און מאכען פאדקאווע־נעגעל? ווידער א פאדקאווע און אמאל פאר אן אפבייט א שינע אויף א ראד, אדער א רייף אויף א פעסעל.

אפשר האט געהאט פרייד פון שאפען הירשע דער שנ[…]ער. ער איז געווען זעהר א גוטער בעל־מלאכה. אבער ער איז געווען א צו־ערנסטער מענש, אז ער זאל עס ארויסווייזען, ער איז דאך נישט קיין יונגעל, אז ער זאל זיך צאצקען מיט א שטיקעל ארבייט. אבער אויב ער האט אפילו יא געהאט אמאל די פרייד פון שאפען, איז איהם די פרייד פערגאנגען פון זיצען טאג און נאכט איינגעבויגען מיט דער נאדעל אין דער האנט. ער האט די נעה־מאשין נישט אנערקענט און ער האט איהר נישט בענוצט.

און דארף איך דערצעהלען וועגען דעם ארימען מיזעראבעלען לעבען פון דעם האנד־ארבייטער?

פרעגט די שניידער, אויב זיי ווילען זיך אומקעהרען צוריק צו דער צייט, ווען עס איז נישט געווען קיין נעה־מאשין און מען האט געארבייט בלויז מיט דער האנט? איך ווייס, אז די מאשין־שטעפער וועלען זיין געגען.

דאס מאשינדעל איז שוין גאר א גוטע זאך. די צרה איז נאר, וואס זי געפינט זיך אין שלעכטע הענט. עס [איז]'ז נישטא קיין גרעסערע ברכה פאר דער מענשהייט, ווי די מאשין. מיט דער הילף פון דער מאשין קען דער מענש זיך שאפען אלע בעקוועמליכקייטען, דעם גרעסטען קאמפארט און ארבייטען בלויז א קורצע צייט אין טאג. נישטא קיין בעסערע זאך פאר דעם מענשען ווי די מאשין, ווען עס ווערט נישט געשאפען די מאשין, ווען דער מענש בלייבט שטענדיג ביי דער האנט־ארבייט, וואלט ער אייביג געבליבען א שקלאף ביי דער ארבייט. נישט מעהר, די צרה מיט דער גוטער מאשין איז, ווי שוין געזאגט, וואס זי ליגט אין שלעכטע הענט. די מאשין טאר נישט בעלאנגען צו פריוואטע אונטערנעהמער.

עס איז דער שלעכטער סיסטעם, וואס מען דארף אפשאפען, אבער נישט די גוטע מאשין. די מאשין מאכט מעגליך, אז מענשען זאלען ארבייטען לייכט, ווייניג און לעבען בעקוועם, דער סיסטעם אבער, מאכט, אז מענשען זאלען זיין ארבייטסלאז, זאלען הונגערען און ליידען נויט.

DOKTOR
H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאנא 4, טעל. 216-90
ספעציאל־ארצט פאר הויט־ און וועגערישע
קראנקהייטען, מענער־שוועכע, אלע ארט
אנאליזען, עלעקטראטעראפיע, בעהאנדלונג
מיט קווארץ־שטראהלען.
נעמט אן פון 8–2 און פון 5–9 אווענד.
בעזונדער ווארטע־צימער פאר פרויען.

פון באַרג סיני

ווערט מען פאַר דער גאַנצער וועלט פאָראויסזאָגען דעם וועטער

אַמעריקאַנער וויסענשאַפטסלייט גרינדן דאָרט אַן אָבסערוואַטאָריע צו שטודירן די ענדערונגען אין דער היץ פון דער זון

דער סמיטהסאָניען אינסטיטוט פון וואַשינגטאָן האָט אַ צייט לאַנג געזוכט אַ פּאַסענדען פּלאַץ פאַר אַן אָבסערוואַטאָריע צו שטודירען די היץ פון דער זון און קענען דורך דעם פאָראויסזאָגען דעם וועטער פאַר מאָנאַטען פאָראויס. נישט אומעטום איז די לופט ריין גענוג פאַר אַזוינע בעאָבאַכטונגען. דער אינסטיטוט האָט ענדליך בעשלאָסען, אַז דער באַרג „קעטהרין" אין דעם דרום׳דיגען טייל פון דעם האַלב־אינזעל סיני (סינאַי) איז דער פּאַסענדסטער פּלאַץ פאַר אַזאַ אָבסערוואַטאָריע.

דער שפּיץ פון באַרג „קעטהרין" איז אַן אויס־געלאָשענער וואולקאַן, דאָס הייסט, אין אַמאָליגע צייטען איז דאָס געווען אַ פייערשפּייענדער באַרג. איצט אָבער, אין די לעצטע פאַר טויזענד יאָהר, האָט ער אויפגעהערט צו רויכערען זיך און שפּייען מיט פייער און לאַווע. ער געפינט זיך אויף דעם האַלב־אינזעל סיני, וואָס ליגט ביים „רויטען ים" צווישען מצרים און פּאַלעסטינע, און מ׳דערינגט, אַז דאָס איז דער באַרג סיני, וואו משה רבנו האָט געקראָגען די לוחות פון גאָט, ווי ס׳ווערט דערצעהלט אין חומש. אייניגע פאָרשער ערקלערען, אַז דער אמת׳ער באַרג סיני איז גאָר דער באַרג „געבעל מוזא", וועלכער געפינט זיך פופצעהן מייל צו צפון פון באַרג „קעטהרין". בעשטימט קען עס אָבער קיינער נישט וויסען. פערהאַן דאָרט נאָך אַ האַלב צעהנדליג הויכע באַרג־שפּיצען, און ס׳קען זיין, אַז איינער פון זיי איז דער באַרג סיני פון דער ביבעל. דאָס רוב היס־טאָריקער דענקען אָבער, אַז דער באַרג „קעטהרין" איז דאָס דער ביבלישער באַרג סיני. דאָרט געפינען זיך מינען, מינעראַל־גרובען, וועלכע מ׳רעכענט, אַז די זענען וואַהרשיינליך די עלטסטע אין דער וועלט, באַך מיט פינף און אַ האַלב טויזענד יאָהר צוריק האָבען די פרעה׳ס פון מצרים דאָרט געגראָבען קאָסטבאַרע שטיינער. דאָרט האָט מען צום ערשטען מאָל ענטדעקט קופּער, מיט אַ זעקס טויזענד יאָהר צוריק.

וויסענשאַפטסמענער דענקען אויך, אַז פון דאָרט איז געקומען דער ערשטער „אלף בית", פון וועלכען עס האָט זיך ענטוויקעלט, ווי מ׳דענקט, דער כתב פון אַלע ציוויליזירטע לענדער.

דאָס איז, אַלזאָ, אַ היסטאָרישער פּלאַץ, וואָס האָט געשפּילט אַ גרויסע ראָליע אין דעם בעגינען פון דער מענשליכער געשיכטע. דאָס שטיקעל לאַנד איז איצט אַ פערלאָזענע, אַ וויסטע. דער באַרג „קעטהרין" איז אויך אַ ווילדער, אַ פרוכטלאָזער. און דעם דאָזיגען באַרג האָבען עס איצט אַמעריקאַנער וויסענשאַפטסלייט אויסגעקליבען אַלס דעם פּאַ־סענדסטען פאַר מעסטען די היץ פון דער זון און פאָראויסזאָגען דעם וועטער.

פאַר בעאָבאַכטען די ענדערונגען אין דער היץ פון דער זון פאָדערט זיך זעהר ריינע לופט. אַ סך שטויב אין דער לופט, פייכטקייט, אָדער שטאַרקע ווינטען שטערען די אינסטרומענטען צו רעגיסטרי־רען ריכטיג די דאָזיגע ענדערונגען. דער וואַשינגטאָ־נער אינסטיטוט האָט פאַר די בעאָבאַכטונגען געזוכט אַ פּאַסענדען פּלאַץ אין טשילי, אין אַפריקע, אויף פיל אינזלען, אָבער קיין אָרט האָט זיך נישט אַרויסגעוויזען אַזוי גוט, ווי דער באַרג קעטהרין אויף דעם סיני האַלב־אינזעל.

דער באַרג קעטהרין איז 8540 פוס הויך (אי־בער דעם אויבערפלאַך פון ים). אויף דעם הוילען שפּיץ זיינעם וועט עס דער סמיטסאָניער אינסטיטוט איינריכטען די מאָדערנע וויסענשאַפטליכע אינסטרו־מענטען פאַר מעסטען די וואַרעמקייט פון דער זון און קענען דורך דעם פאָראויסזאָגען דעם וועטער פאַר מאָנאַטען און זאָגאַר יאָהרען פאָראויס.

די וואַרעמקייט פון דער זון איז נישט אַלע מאָל פון דערזעלבער שטאַרקייט. ווארום דאָס איז אַזוי, אי׳ז נאָך דערווייל נישט גענוי אויסגעפאָרשט. עס איז אָבער בעוואוסט, אַז די היץ ענדערט זיך אַן ערך צוויי פּראָצענט אין אַ מאָנאַט. אַזוי ווי די וואַרעמקייט פון דער זון האָט אַ גרויסען איינפלוס אויף דעם צושטאַנד פון דעם וועטער אויף אונזער ערד, איז דע ריבער זעהר וויכטיג אויסצופאָרשען ווי אַזוי די ענ־דערונגען אין דער וואַרעמקייט פון דער זון קומען פאָר.

דאָקטאָר טשאַרלז עבאָט, דער סעקרעטאַר פון דעם סמיטהסאָניען אינסטיטוט, וועלכער וועט זיין דער אויפזעהער איבער דער אָבסערוואַטאָריע אויפ׳ן באַרג קעטהרין, ערקלערט, אַז ער האָט אויס־געפונען פינף בעשטימטע ענדערונגען אין דער קראַפט פון די זון־שטראַלען. די ענדערונגען קומען פאָר אין געוויסע פּעריאָדען אָדער תקופות — 68 מאָנאַטען, 45 מאָנאַטען, 25 מאָנאַטען, 11 מאָנאַ־טען, און 8 מאָנאַטען. די אורזאַכען פון דעם און ווי אַזוי ער האָט עס אויסגעפונען, איז דאָ נישט דער פּלאַץ צו ערקלערען. אָבער דאָס האָט ער אויסגע־פונען פון די בעריכטען פאַר די לעצטע 25 יאָהר, אַז אין די ענדערונגען אין דעם וועטער ביי אונז אויף דער ערד קומען אויך פאָר אומגעפעהר אין דיזעלבע פּעריאָדען אָדער תקופות. הייסט עס, אַז עס איז פער־האַן אַ דירעקטע שייכות צווישען די ענדערונגען אין דער היץ פון דער זון און די ענדערונגען פון אונזער וועטער, און די דאָזיגע שייכות נעמט מען זיך דאָס איצט אויספאָרשען דורך די בעאָבאַכטונגען אויף דעם באַרג קעטהרין.

אויסרעכענענדיג די פּעריאָדען פון די ענדערונ־גען אין דער היץ פון דער זון, וועט זיין זעהר לייכט, זאָגט דאָקטאָר עבאָט, אויסצורעכענען, ווען אַ וואַרעמער אָדער אַ קאַלטער וועטער וועט אָנקו־מען, און אויף אַזאַ אופן פאָראויסזאָגען דעם וועטער פאַר מאָנאַטען און יאָהרען פאָראויס.

די וויכטיגקייט פון אַזוינע פאָראויסזאָגונגען איז גוואַלדיג גרויס, גאָרנישט אָפּצושאַצען. שטעלט זיך פאָר, אַז די איינענטימער פון די פּרוכט־סעדער וואָל־טען סוף זומער, אָדער אין אָסיען, געקראָגען אַ ידיעה, אַז אין מיטען ווינטער וועט זיין אַ גרויסער פראָסט, אָדער פערקעהרט, ס׳וועט זיין אַ וואַרעמער ווינטער. וויפיל וואָלט דאָס ווערט געווען פאַר זיי!

עס איז גאָרנישט אָפּצושאַצען, וואָס פאַר אַ ריזיגע נוצען דאָס וואָלט געבראַכט, ווען מ׳קען ווירק־ליך בעווייזען פאָראויסצוזאָגען דעם וועטער מיט מאָנאַטען פאָראויס.

דער וועטער ווערט אויך בעאיינפלוסט פון לאָ־קאַלע אורזאַכען, נישט בלויז פון די ענדערונגען אין דער היץ פון דער זון — ס׳הייסט, פון אַזוינע זאַכען, וואָס האָבען צו טאָן מיט געאָגראַפישע אומ־שטענדען, ווי למשל, בערג, ים׳ען, הייסע אָדער קאַלטע געגענדען א. ד. גל. די אַלע זאַכען נעמט אויך אַריין די אָבסערוואַטאָריע פון דעם סמיטהסאָנ־יען אינסטיטוט אין איהר פּראָגראַם צו בעאָבאַכטען און אויספאָרשען. דער גאַנצער ענין, אָדער וויסענ־שאַפט, פון פאָראויסזאָגען דעם וועטער געפינט זיך נאָך דערווייל אין די קינדער־יאָהרען, און עס פער־בלייבט נאָך אַ סך, אַ סך צו פאָרשען און זוכען.

די שטאַרקסטע פעסטונג פון דער וועלט

איז דער גאָלד־אוצר פון דער ענגלישער באַנק

די קעלערען, אין וועלכע עס ליגען בע־האַלטען די גאָלד־ און וואַלוטע־אוצרות פון דער ענגלישער באַנק שטעלען מיט זיך פאָר אפשר די שטאַרקסטע פעסטונג אין דער וועלט. די איינריכ־טונג פון די קעלערען האָט אָפּגעקאָסט העכער אַ האַלבען מיליאָן פונט שטערלינג, די אַרבייטען האָ־בען געדויערט עטליכע יאָהר, און זענען אייגענט־ליך נאָך נישט פערענדיגט ביז׳ן הייניגען טאָג. אָבער אויך דאָס, וואָס איז שוין פערטיג איצט, רופט אַרויס ענטציקונג ביי די עקספּערטען, וועלכע קומען די באַנק בעזוכען און וועלכע געפינען איין אַז אפילו די געפּאַנצערטע אוצרות פון די גרעסטע אַמעריקאַנער בענק קאָנען זיך נישט פערגלייכען מיט דער באַנק פון ענגלאַנד. אין ערגעץ אין דער וועלט, האָבען ערקלערט די עקספּערטען, איז נישט פאַרהאַן אַזאַ מעכטיגע געבוי, אַזאַ שאַרפזיניג סיסטעם פון היטען, ווי דאָס איז אין דער באַנק פון ענגלאַנד.

אין אַ טיפעניש פון 20 מעטער אונטער דער ערד געפינען זיך די גאָלד־קעלערס און די בעהעלטענישען צו היטען באַנקנאָטען. זיי זענען אַרומגערינגעלט פון ווענד, וואָס, דאַכט זיך, קיין מענשליכע הענד זענען גאָרנישט אימשטאַנד עפּעס אַזעלכעס צו בויען. די פּאָדלאָגעס פון די קעלערס האָבען אַ שיכט פון אַ מעטער אייזען־בעטאָן די דיק און אַ חוץ דעם זענען זיי נאָך בעדעקט מיט אַ שטאָל־מאַסע פון עטליכע צענטימעטער די דיק. אין די קעלערען פיהרען געפּאַנצערטע טירען פון בעסטען שטאָל. די גאַנצע איינריכטונג שטעלט מיט זיך פאָר אַ שטאָט פון אייזען־בעטאָן און שטאָל און אַריינקומען אַהין איז אוממעגליך אפילו ווען מען זאָל פּרובען בענוצען די סאַמע פּולקאָ־מענע צושטערונגס־מיטלען. איין עקספּערט האָט אויסגערעכענט, אַז ווען מען זאָל וועלען אויפ־רייסען כאָטש איין טייל וואַנד, וואָס פיהרט אין די קעלערס אַריין, וואָלט מען געמוזט אַרבייטען אין משך פון פינף ביז 6 וואָכען צו 24 שעה אַ טאָג און אויך דאַן איז אַ פראַגע, צי וועלען די שטאַרקסטע טייוועלס־מאַשינען זיין בכוח צוצושטע־רען די ווענד פון די קעלערס.

די קעלערען זענען איינגעאָרדענט אַזוי, אַז די גאַנצע געביידע קאָן אַרויספליהען אין דער לופטען, אָבער די ערטער, וואו עס ליגט בעהאַל־טען דאָס גאָלד און די באַנקנאָטען, וועלען בליי־בען אונבעריהרט.

דער ריזיגער לאַבירינט פון קעלערס קאָן אין משך פון עטליכע סעקונדען פערגאָסען ווערען מיט וואַסער, אויב די לייטונג פון דער באַנק וועט דאָס געפינען פאַר נויטיג. קיין שום פעסטונג אין דער וועלט איז נישט אַזוי שטאַרק ווי די ענג־לישע באַנק.

דער דיזשורנע בעאַמטער פון דער באַנק קען דאָס מאגישע וואָרט, וואָס איז נויטיג צו וויסען. כדי צו עפענען די שלעסער פון די טירען. די שלעסער עפענען זיך דורך זעהר אַ קאָמפּלי־צירטען קאָד, וואָס בעשטעהט אייגענטליך נישט פון איין וואָרט, נאָר פון עטליכע און יעדער בע־זונדער וואָרט איז בעקאַנט אַ בעזונדערען בע־אַמטען.

DR. MED. J. ŁUBICZ
כירורג־אָרטאָפּעד
פּאָלודניאָווא 9, טעל. 183-17
קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען,
פערקרימונגען פון די פּלייצעס און גלידער
אייגענע פּראַצאָווניע פון זעספּליצע אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען ווי: חקלאָרסעס אויף פּלאַטפוסען, קינסטליכע
הענד און פיס, גאָרסעטען א. ז. וו.
נעהמט אָן פון 2.30 ביז 4.03 נאָכמיטאָג.

קלעפּסידרעס
צו זעהר ביליגע פּרייזען
נעהמט אָן די דרוקעריי פון
„נייעם פאָלקסבלאַט"
די קלעפּסידרעס ווערען אין משך פון 1 שעה אויסגעפערטיגט
און פונאַנדערגעקלעבט איבער דער שטאָט.

מוזיקאַלישע נאָטיצען

א. אונינסקי — אימרע אונגאַר־קאָנצערטען

אימרע אונגאַר, אַלעקסאַנדער אונינסקי, די צוויי ערשטע לאַורעאַטען פון צווייטען אינטערנאַ־ציאָנאַלען שאָפּען־קאָנקורס, האָבען מיר געהאַט די זכיה צו הערען אויך ביי אונז אין שטאָט. אונינ־סקי איז אַ פיינפיהלענדיגער שאָפּעניסט און דערצו נאָך בעזיצט ער אַן אַריסטאָקראַטישען אויסזעהן, ווי דאָס פּאַסט פאַר איינעם, וואָס איז געקרוינט געוואָרען מיט׳ן ערשטען פּרייז פאַר שפּילען שאָפּענ׳ען. אונינסקי שפּילט מיט אַלע פיבערן פון זיין ייִדישער נשמה, מיט אַקסעסואַרען, מיט אַלע מיטלען, וואָס שטעהען איהם צו פערפיגונג, ווי טעכניק, פּראָזירונג און עכט קינסטלערישע שאַטי־רונג און ניואַנסירונג, ווי מען קאָן דאָס נאָר ער־וואַרטען פון אַן ערשטקלאַסיגען ווירטואָז. הערען איהם שפּילען שאָפּענ׳ען איז זעהר אַ גרויסער גענוס. און דאָס איז אַלעס, וואָס עס ווילט זיך און עס קאָן זיך זאָגען וועגען איהם און וועגען זיין שפּילען.

אימרע אונגאַר, זעהט איהר, דאָס איז עפּעס אַ קאַפּיטעל גאָר אַן׳אייגענאַרטיגעס, אַ קאַפּיטעל איינגאַנצען פאַר זיך. וועגען אימרע אונגאַר קאָן מען זאָגען זעהר פיל, אָדער בעסער נישט זאָגען. ׳ס אַ שטייגער האָט איינער אַ היגער אָרישער מוזיקער זיך אויסגעדריקט וועגען אונגאַרס שפּילען, אַז דאָס איז „זשידאָווסקאַ גראַ". ער האָט מסתּם נישט געוואָלט זאָגען קיין שבח דעם שפּילער, אָבער געגעבען זיין ווילען איז אַרויסגעקומען אַ גרויסער לויב. וועגען אימרע אונגאַר האָט אַן אַנדער אַריער געזאָגט דורך די טעאַטר־קוואַליטעס און געהערט האָט דאָס די גאַנצע וועלט, אַז דעם ערשטען פּרייז האָט גענומען אַ „זשידעק" פון אונגאַרן, נישט וויסענדיג, אַז ער שטעלט פאַר דעם יונגען בלינדען בחור פון בודאַפּעשט אין זיין אמת׳ען ריכטיגען ליכט. ווייל אימרע אונגאַר האָט געשפּילט מיט „די שטריכען פון זיין יודישער נשמה", און דאָ ליגט דער סוד פון זיין פענאָמע־נאַלען זשעני.

מיר האַלטען, אַז וועגען אימרע אונגאַר׳ס שפּילען דאַרף מען זאָגען וואָס ווייניגער ווערטער. דאָ דערגרייכט די קונסט אַזאַ הויכע מדרגה, ווען עס ווילט זיך שווייגענדיג בויגען דעם קאָפּ און אין שטילער התלהבות אָפּגעבען כבוד דעם מענש־ליכען און יודישען זשעני.

אימרע איז אַ זשעני, וואָס לייכט אַרויס פון אייביגער פינסטערניש און בעלייכט און דערוואָ־רימט אַלעס, וואָס געפינט זיך אין זיין שטראַהלען־קרייז פון זיין געניאַלער עמפּינדונג.

שטאַר, בלינד, געפיהרט פאַר דער האַנד, גישט זעהענדיג פאַר זיך די ענטוזיאַזמירטע הונ־דערטער און טויזענטער פּנים׳ער, ווערט ער גייס־טיג זעהעוודיג און בעגייסטערט די פערגליווערטע און שטיינענדע צוהערער מיט די „שטריכען פון זיין יודישער נשמה".

ווארום קאָן מען דען אַנדערש אויסדריקען די הייליגע עבודה, ווען ער שפּילט דאָס ע־מאָל־קאָנצערט פון שאָפּען, ווי מיט דעם קורצען זאַץ: „שטריכען פון דער יודישער נשמה"?...

אַ נשמה־טראַגעדיע לעבט מען איבער, ווען מען הערט אימרע שפּילענדיג. דער בלינדער גרעס־טער שאָפּען־אויסטייטשער זיצט אונבעוועגליך אַנ׳־אויגענבליק און עפענט זיינע שטאַרע אויגען, ווי זאַמלענדיג אין זיך זיין גאַנצע געניאַלע אינטוי־איציע, וואָס שפּרודעלט אין זיין קוואַלפולע און קוועלענדער נשמה, כדי אויסצושפּילען נישט נאָר דעם שמערץ, וועלכען עס ענטהאַלט שאָפּענ׳ס מו־זיק, נישט נאָר דעם אייגענעם פּיין און נישט אפילו דעם שמערץ פון זיין פאָלק, נאָר דעם גאַנצען שמערץ פון דער וועלט. אונטער דער דאָזיגער גע־וואַלדיגער ווירקונג זיצט מען ווי פערגליווערט, שטום, נישט זיך אָפּצוגעבען אַ רעכנונג, אַז דאָס ווערט געשפּילט אויף אַנ׳אינסטרומענט דורך אַ מענשענקינד און דורך מענשליכע פינגער. דאָס איז די עכטסטע מוזיק, וועלכע עס הויכט אָן אַ געניוס, ווי שאָפּען אין אַזאַ געניאַלען ווידערשפּיעגעל, ווי עס איז אימרע אונגאַר. דורך די „שטריכען פון דער יודישער נשמה" בעהעפטען זיך קינסטלער און גע־ניוס אין אַנ׳ערהאַבענע גרויסע קונסט.

אין דאָס איז נאָך כמעט גאָרנישט געזאָגט וועגען דער ווירקונג פון אימרעס שפּילען. דאָס מוז מען הערען, און ווער עס הערט — דער לעבט איבער מינוטען פון גליק.

טעאָדאָר רידער — מאַריאַ כאַזין און העלענאַ אָסטראָווסקאַ

איצט וועלען מיר זיך אַראָפּלאָזען פון הי־מעל אויף דער ערד. עס וואָלט געווען אַ שאָד, ווען מיר לאָזען דורך דעם נאָכמיטאָג־קאָנצערט, וואָס איז יענע וואָך פאָרגעקומען אונטער דער לייטונג פון טעאָדאָר רידער און ביי דער מיט־ווירקונג פון אונזערע לאָדזער צוויי קינסטלערינס מאַריאַ כאַזין (קלאַוויר) און העלענאַ אָסטראָווסקאַ (געזאַנג).

וועגען רידער׳ן האָבען מיר אויף דעם אָרט שוין פיל מאָל געשריבען. דאָס איז אַן׳אויסגעצייכענטער מוזיק־ און פּאַרטיטור־קענער און עלצ־דינג, וואָס ער פיהרט אויף, איז ווערט געלויבט צו ווערען.

מאַריאַ כאַזין האָט געוויזען אין ראַכמאַני־נאָווס ע־מאָל־קאָנצערט אונגעהויערע טעכניק, מוזי־קאַלישע אויפפאַסונג, וועלכע האָט אַרויסגערופען אנערקענונג און בייפאַל.

העלענאַ אָסטראָווסקאַ האָט איבעררעשט מיט איהר שענעם מעדזאָ־סאָפּראַן, וועלכען זי בעהערשט אויסגעצייכענט. אין דאָניצעטיס פאַוואָריטען־אַריע האָט זי געוויזען שעהנע אָטעם־טעכניק, מוזיקאַלי־שען פיינגעפיהל, פּרעכטיגע דיקציע און נאָך בעסערע פראַזירונג. איהר קראַפט ליגט, ווי עס שיינט אין דראַמאַטישע אַריעס, ווייל אין די לירישע לידער, ווי גרעטשאַנינאָווס און אַנדערע איז איהר שעהנע שטים ווייניגער געקומען צום אויסדרוק.

מען קאָן איהר דרייסט פאָרזאָגען אַ גרויסע אַרטיסטישע צוקונפט.

D-ski

ניי'ער פאלקסבלאט

דאס לאדזשער לעבען

ניי'ער פאלקסבלאט

מאנטאג 25 יט ניסן תרצ"ב

אפריל

זון-אויפגאנג 4.29
זון-אונטערגאנג 6.42

דער זון־הז פיהרט אלינקע ליבע מיט דער שטיף-מאמע

און דער „דיינו" האט זיי פערראטען...

א מעשה, וואס האט זיך פערלאפען מיט א לאדזשער הויז-ווירט די ערשטע סדר-נאכט

די שכנים פון הויז אויף גלובנא גאס נעבען שייבלערס מארק, האבען זיך שוין לאנג געשושקעט, אז דעם אלטען ווירטס יונג זוהנדעלע איז עפעס צופיל שמעלקע מיט דער שטיף־מוטער. די שכנה׳טעס האבען אפילו געוואוסט צו דערצעהלען, אז דער יונגער מאניעק, וועלכער פערטרעט דעם אלטען פאטער אין זיינע עסקים, „פערטרעט" איהם אויך אויף אנדערע געביטען.... און ווי ווייבער שמועסען, האט דער זוהן אפילו דעם פאטער גע־שדכנ׳ט דעם שידוך מיט זיין יונג, שעהן, בלאנדינע ווייבעלע.

פון דעם אלעם האבען געוואוסט די לאקאטאר־רען, נאר דעם אלטען איז דאס גארנישט געקומען אויפ׳ן געדאנק — פערקעהרט: ער האט צו זיין ווייבעל געהאט דעם פולען פערטרויען, ער האט נישט געטון קיין שום זאך, ער זאל זיך נישט מיט זיין ווייבעל משואל־עצה זיין.

דאס לעצטע יאהר, איז דער זוהן אוועק צום מיליטער. דער טאטע האט זיך בעמיהט, אז דער זוהן זאל דינען נישט ווייט פון לאדז, אבער באך מעהר האט זיך דערוועגען געלעגט אין דער לענג און אין דער ברייט — די יונגע שטיף־מאמע — וואו קען מען עס לאזען — האט זי גע׳טענה׳ט מיט דעם מאן — א קינד אוועקצולאזען אין די מר־חקים? מאניעק האט דעריבער געדינט נישט ווייט פון לאדז, אזוי, אז ער האט געהאט די מעגליכ־קייט יעדע פאר וואכען צו קומען אויף עטליכע טעג אהיים.

זעהענדיג דעם זוהן אין דעם מיליטערישען מונדיר, מיט די גילדענע קנעפ, מיט דעם באגנעט אין דער זייט, האט דער פאטער זיך געגרויסט מיט זיין „2 בענדעלדיגען" תכשיט, אבער נאך מעהר, האט אנגעקוואלען פון דעם „וואיסקאווע סטראי",

זיין יונגע, שעהנע, בלאנדינע שטיף־מאמע — זי האט זיך ממש געשפיגעלט אין איהם...

אויף פסח, איז ער היי־יאהר אהיימגעקומען א גאנצער „גענעראל" און די „מאמע" האט גע־שיינט פון נחת און גליק.

ווער ווייסט, ווי לאנג די לינקע ליבע פון דעם זוהן מיט דער מאמע וואלט נאך אפגעהאלטען, ווען נישט.... די הגדה:

די ערשטע סדר־נאכט, ווען דער אלטער „מלך" איז זיך ברייט געזעסען אויפ׳ן היסב־בעט, נעבען איהם די „מלכה" און קעגענאיבער דער „פרינץ" אין די „וואיסקאווע" בגדים, איז דער אלטער פלוצ־לונג ביים „דיינו" בלאס געווארען, און האט גע־נומען ציטערען ווי א פיש, אזוי, אז ער האט גע־מוזט איבעררייסען דעם סדר.

דאס ווייבעל און דער זוהן, האבען נישט גע־וואוסט די סיבה פון דעם אלטענס חלשות, זיי האבען נישט בעמערקט, אז דער אלטער האט אין דער הגדה געפונען א פעקעל ראזע קאנווערטען, אדרע־סירט צו זיין ווייבעל אויף פאסט־רעסטאנט, און דאס ערגסטע, וואס דער כתב־יד איז אינגאנצען עהנליך צו זיין מאניעקס כתב.

דער אלטער האט זיך בערוהיגט, און ווייטער פארטגעזעצט די הגדה, ערשט נאכ׳ן סדר, ווען דאס ווייבעל און דער זוהן זענען שוין געשמאק געשלא־פען, האט ער בגנבה ארויסגענומען די בריף, האט אנגעטון די ברילען און גענומען לייענען.

דעם אלטען איז נעבעך פינסטער געווארען פאר די אויגען. ער האט זיך נעמליך דערוואוסט, אז דער מאן פון זיין ווייב, איז נישט ער, נאר זיין זוהן. אז די אפטע וויזיטען, מאכט ער נישט איהם, דעם טאטען, נאר איהר, דער מאמען, פון די בריף, האט זיך דער אלטער דערוואוסט, אז.... נאר בע־סער נישט דערצעהלען....

ס׳איז פאר איהם ערשט קלאר געווארען, פאר־וואס זי האט איינגעלעגט וועלטען, אז מאניעק זאל דינען, וואס נעהענטער פון דער היים. פארוואס זי, די שטיף־מאמע, האט איהם אזוי געפלעגט, געפיל־גנועט, און איהם אפגעהיט ווי א בן־יחידל — אלץ איז איצט פאר איהם קלאר געווארען.

דער אלטער האט אפילו אין פלוג באלד גע־וואלט מאכען א סקאנדאל. ער האט זיך אבער אי־בערלייגט: מ׳טאר נישט פערשטערען דעם יום־טוב, די צווייטע סדר־נאכט, האט ער ווי קיינמאל גארנ׳ישט אפגעריכט דעם סדר. ערשט שבת־צונאכטס נאך הבדלה, האט ער ארויסגענומען דאס פעקעל קארעספאנדענץ און דאס פארעל גענומען אויפ׳ן פערהער:

— זאג מיר, מיין טייערער אוצר — האט ער געזאגט צום ווייבעל — קיין אנדער א״ט, וואו צו בעהאלטען מאניעקס ליבע־בריוועלעך, האסטו נישט געקענט אויסגעפינען, נאר אין דער הגדה, האסטו זי געמוזט בעהאלטען, הא?...

דאס ווייבעל האט גע׳חלש׳ט, ספאזמירט, דער זוהן איז געווארען א טויטער. ער האט געכאפט דעם שינעל און די וואליזע און עוקר געווען פון דער שטוב. דער אלטער האט געשריגען צו זיין ווייבעל: שוין פאק דיר איין דיינע שמאטעס, און מיינע אוי־גען זאלען דיך נישט זעהען!...

וואס איז איצט?

איצט איז דאס ווייבעל אוועק פון דער שטוב, און דער אלטער שיקט כסדר שלוחים, זי זאל צוריק־קומען. ער פערזיכערט איהר, אז ער וועט פון איצט אן „אוועק־קוקען"....

מיט וואס ס׳וועט זיך ענדיגען, איז לע״ע שווער פאראויסצוזאגען, דערווייל האט מען אין דער געגענד פון שייבלערס מארק פון וואס צו רעדען, און דער עולם וויצעלט זיך אויפ׳ן אל־טען ווירטס חשבון — אלץ צוליב׳ן דיינו!....

אב.

צוויי יודישע יונגעלייט

קעמפען מיט אנ'איינברעכער-באנדע אויף לעבען און טויט

דרייסטער איינברוך ביי א יודישער פאמיליע אין דער צווייטער פסח-נאכט

דאנערשטאג, דעם 2-טען טאג פסח ביינאכט האבען זיך גנבים אדיינגעריסען אין דער וואוי־נונג פון רבקה ניימאן (בושעזשינער 79).

ווען איינער פון די זוהן האט זיך איבער־געוועקט, האט ער געזעהען א פערשוין מיט אנ׳־אייזען נעבען זיין בעט, און צוויי האבען איינגע־פאקט די מלבושים, סחורה און אנדערע ווערט־זאכען.

אויפ׳ן געוואלד פון דעם זוהן, האבען זיך אויפגעכאפט די שטוב-מענשען. די גנבים האבען זיך דאן געווארפען אויף די צוויי זיהן מיט מע־סערס און אייזענס. די זיהן האבען געשטעלט א העלדישען ווידערשטאנד, נישט קוקענדיג, וואס פון די וואונדען האט געגאסען בלוט. האבען זיי די גנבים נישט ארויסגעלאזט. 2 גנבים זענען אנטלאפען און דעם דריטען, האבען זיי מיט דער הילף פון שכנים געבונדען.

דער אנגעקומענער פאליציאנט האט דעם גנב אויפגעבונדען און אפגעפיהרט אין קאמיסא־ריאט. אויפ׳ן וועג איז ער אנטלאפען. ער איז אבער געכאפט געווארען און צוזאמען מיט די פערוואונדעטע ניימאנס זיהן אפגעפיהרט אין קא־מיסאריאט, וואו די ארויסגערופענע פאגאטאוויע פון „לינת הצדק" האט געגעבען הילף די ניימאנס און דעם גנב

פאליציי פיהרט אנ׳אויספארשונג.

וועגן געקינדיגטען קאלעקטיווען אפמאך

אין דער טעקסטיל־אינדוסטריע

(2) היינט 10 אינדערפריה וועט אין לאקאל פון קארטעל ז. ז. פ. (גדאנסקא 40) פארקומען א זיצונג פון די פערוואלטונגען פון אלע פעראיינען, וואס זענען אנגעשלאסען אינ׳ם קארטעל ז.ז.פ.

אויף דער פערזאמלונג וועלען בעטראכט ווערען פראגען, וואס זענען נוגע די ניי־געשאפענע סיטואציע אין דער טעקסטיל-אינדוסטריע, אין שייכות מיט׳ן געקינדיגטען קאלעקטיווען אפמאך, און אויך די פראגע פון פייערען דעם 1. מאי.

אונטערשטיצונגען פאר ארבייטסלאזע

דער אונטערשטיצונגס-אמט ביים מאגיסטראט איז מודיע, אז די דרינגענדע אונטערשטיצונגען פאר ארבייטסלאזע פאר׳ן חודש אפריל, הויבט מען אן אויסצוצאהלען פרייטאג דעם 22 אפריל, לויט׳ן פאלגענדען סדר:

מאנטאג, דעם 25 אפריל:

MNOPR

דינסטאג, דעם 26 אפריל:

STUWZŹ

מען ארבייט איבער דער צייט

(2) לויט ווי עס אינפארמירט אונז דער קרייז-ארבייטס-אינספעקטאריאט, איז אין משך פון די לעצטע וואכען דורכגעפיהרט געווארען א קאנט־ראלע אין א רייה פאבריקען, כדי פעסטצושטעלען, צי דאס געזעץ וועגען דער ארבייטס-צייט ווערט געהעריג אפגעהיט.

אין רעזולטאט זענען צונויפגעשטעלט געווא־רען א רייה פראטאקאלען פאר׳ן עובר זיין אויף דעם געזעץ.

דער קריזיס אין דער קראנקען-קאסע

(2) לויט די צונויפשטעלונגען, וואס זענען לעצטענס געמאכט געווארען אין דער קראנקען־קאסע איז צו זעהן, אז די דאזיגע אינסטיטוציע לעבט איבער א שארפען קריזיס.

זי ליידט בעזונדערס פון דעם שלל פער־לצגענע חובות, וואס עס איז אונגעהויער שווער איינצוקאסירען, מחמת דער ביטערער אלגעמיינער לאגע, און דערפון, וואס דער גרויסער רוב פון די חובות איז בכלל נישטא קיין האפענונג איינ־צוקאסירען, ווייל א סך פירמעס זענען ליקווידירט געווארען, אדער זענען אין פראצעס פון ליקווי־דירען זיך.

די היזקות זענען אזוי-ארום זעהר גרויסע, ממש דערדריקענדע, און די ריזיגע איינשפארונגען, וואס די קאסע מאכט דורך רעדוקציעס פון פער־זאנאל און לוינען זענען אויך א טראפען אין ים — א זעהר קנאפע רפואה.

די קאסע ווערט אויך דערדריקט פון די פיל איינגענע חובות ביים דעקען איהרע אינוועס־טיציעס.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשורירען פאלגענדע אפטייקען: א. פאטאש (פלאץ קאשטשעלני 10), א. כארעמזא (פאמארסקא 12), ע. מילער (פיעט־רקאווער 46), מ. עפשטיין (פיעטרקאווער 225), ז. גארטשיצקי (פשעיאזד 59), ג. אנטאניעוויטש (פאביאניצער 50).

היינט און פאלגענדע טעג!
דאס בעדייטענדע קינסטלערישע קלאנג־מייסטערווערק, וואס די גאנצע וועלט בעוואונדערט מיט אנ׳אמת׳ן אויסדרוק פון ענטציקונג און ענטוזיאזם

דער קאנגרעס טאנצט

פראדוקציע: Eryk Pommer
רעזשי: Eryk Cherill
די הויפטראלען קרעאירען:
Liljan Harvey, Henry Garat,
Lili Dagover

פרעכטיגע וויזיע פון די צארישע בעראטונגען, זארגלאזע פערוויילונגען און דערפרעהענדע ליבעלעך, ביי די קלאנגען פון שטלוים וואלצען. נישט געקוקט אויף די גרויסע קאסטען זענען די פרייזען נארמאלע.
אנהויב 4.30 נאכמיטאג.

לאדזער יודישער קאמעראל-טעאטער
אלעע 1-טער מאי 2. דיר.: דוד צעלמייסטער און א. בעומאן.

גאסטשפילן פון לאדזער קאמעראל און קליינקונסט-טעאטער „ארט"
קינסטל. אנפ.: מ. בראדערזאן.

היינט – 2 פארשטעלונגען: אנהויב 8 און 10 אווענד
ווידערהאלונג פון יום - טוב = פראגראם

פייגעל אין דער לופטען

2 טיילען, 12 שלאגער-נומערן

טעקסטען: משה בראדערזאן, י. אבערזשאנעק און עלדע.
מוזיק: דוד בייגעלמאן. דעקאראציעס: דינה מאטוס. רעזשי: ש. דזשיגאן און י. שומאכער.
קאנצערט-מייסטער: ש. בייגעלמאן. ביהנע-אינספעקטאר: מ. קאן.

1) אוטענגארד 2) טאנץ-שקיץ 3) אויפן שפאציר 4) באסטאן 5) אייזערנע נערוועז 6) שאך-מאט 7) אנאטמ׳ע יודישע מכות און א שוויץ-באד 8) צמטענטאנץ 9) א ראנדקעלע 10) טאנגא 11) אליהו הנביא ביים שניידער 12) אויפן קאלישער וואקזאל א דעפילאדע פון ב״י-טעה, אריסטאקראטיע, סעקסעקספרעסערען און אנדערע לאפיטוטען.

בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון טעאטער פון 6 אווענד.

צום פריהלינג

בעזיצט דעם גרעסטען אויסוואהל פון דער נייעסטער אין- און אויסלענדישער קאסמעטיק ווי:

פערפומען פודערן

טואלעט-זייפען, קרעמען, זעמטליכע סעלגישע און בלומען-וואסערן

די איבעראל-בעקאנטע קאנקורענץ-פערפומעריע פון

J. DRUKIER, 5 ZAWADZKA 5
— tel. 175-92. —

בעמערקונג: פאר ענגראסיסטען בעדייטענדער ראבאט.
בעזוכט מיין פערפומעריע און איהר וועט זיך איבערצייגען.

דער ראט פון די לאדזער האנד-ווערקער-קאמערן בעראט זיך

(2) מיטוואך, דעם 27 אפריל, 6 א זייגער וועט פארקומען א זיצונג פונ'ם ראט פון די היגע האנדווערקער-קאמערן, אויף וועלכער עס וועלען בעטראכט ווערען ענינים פון געזעץ וועגען אינ-דוסטריע-רעכט, און וועלכען עס ווערען פער-עפענטליכט די פאכען, וואס זענען פעררעכענט צו האנדווערקעריי, די פראגען פון עקספארט, ארגא-ניזירונג פון אויסשטעלונגען א. א. וו.

6 זעלבסטמארדען אין איין זונטאג-טאג

(2) דער קריזיס הערט נישט אויף צוטריי-בען מענשען צו יאוש און זעלבסטמארד. אין לאדז האבען דער ענין זעלבסטמארדען אנגענומען אנ'-עפידעמישען כאראקטער, און אזוי-ארום האבען זיך נעכטען, צום ביישפיל, געפרובט, נעהמען דאס לעבען אויף פערשידענע אופנים 6 פערזאן: אויף גלובא 10 האט די 32-יאהריגע אניעלא קאטשא-רעק אויסגעטרונקען יאדינע; אויף יאסנא 8 האט זיך אין זיין וואוינונג אויפגעהאנגען דער ארבייטס-לאזער יאן פאבולסקי; אויף שיקאווסקי 3 האט זיך גע'סמ'ט דער 33-יאהריגער סטעפאן כאינאצקי; אויף די מירער-פעלדער האט מען געפונען א גע'סמ'טען מיט סובלימאט, דעם 45-יאהריגען ארבייטסלאזען סטעפאן אלעיצק; אויף פולנאצנא 8 האט אויסגעטרונקען יאדינע דאס רעדוצירטע דינסטמיידעל, די 22-יאהריגע רעגינא קאוואלסקא; אויף שארע 9 האט זיך אין זיין אייגענער וואוי-נונג פער'סמ'ט דער 26-יאהריגער איגנאצי קאש-קאווסקי.

אין די אלע פאלען האט אינטערווענירט פאגאטאוויע.

ביי פערדייאונגס-שטערונגען

מאגען-וועהטאג, אויבעלקייטען, קאפּ-ווייטאג, נסרחען-דיר-צונגען בעווירקט דאס נאטירליכע ביטערוואסער

Franciszka Józefa

אפען-לעב און פערליכערט דעם בלוט-קרייז ליף. צו בע-קומען אין אלע אפטייקען און סקלאד-אפטייקען.

פעראָרדנונג וועגען בעשעפטיגען יוגענדליכע ארבייטער

(2) דער קרייז-ארבייטס-אינספעקטאר, ה' וואיטקיעוויטש האט פונאנדערגעשיקט אין די היגע פאבריקאנטען-פעראיינען און צו דער אינדוסטריע און האנדווערקער-קאמער א נייע פעראָרדנונג פון ארבייטס-מיניסטעריום, וועלכע נארמירט גענוי און קלאר די פראגע פון בעשעפטיגען יוגענדליכע אר-בייטער אין דער אינדוסטריע.

עס ווערען אין דער דאזיגער פעראָרדנונג פארויסגעזעהן א רייהע ענדערונגען אין פערגלייך מיט די פריהער-ארויסגעגעבענע מיניסטעריאלע פעראָרדנונגען.

צווישען אנדערען ווערט אין דער פעראָרד-נונג אנגעוויזען, אז אין פאבריקען, וואו עס ווערט געארבייט אהן איבעררייס א גאנץ מעת-לעת טא-רען נישט בעשעפטיגט ווערען ביי נאכט-ארבייט קיין 16-יעהריגע.

דער דריי-טאגיגער צוזאמענפאהר פון עלעקטריקער אין לאדז

(2) כידוע האט זיך עהרגעכטען אנגעהויבען אין לאדז דער 4-טער אלפוילישער צוזאמענפאהר פון פוילישע עלעקטריקער.

דער צוזאמענפאהר קומט פאר אין דער מלוכה-שער טעקסטיל-שולע אויף זשעראמסקיעגא 115.

צום צוזאמענפאהר זענען געקומען פארשטע-הער פון די מיניסטעריומס פאר האנדעל און אינ-דוסטריע, פון ארבייטס-מיניסטעריום און פון פאסט-מיניסטעריום, וועלכע האבען בעגריסט די דעלע-גאטען.

עס האבען אויך בעגריסט א פארשטעהער פון דער וואיעוואדזטווע און דער לאדזער שטאט-פרעזידענט.

די דעלעגאטען האבען בעזוכט א רייה וויכ-טיגע לאדזער אינסטיטוציעס, אי. היינט, אין דעם דריטען טאג פונ'ם צוזאמענפאהר, וועלען זיי אויך בעזוכען א רייה גרעסערע פאבריקען.

תיכף אנהויבען די סעזאָן-ארבייטען

פאדערען די ארבייטער אויף א פערזאמלונג אין „פראצא"

(2) עהערנעכטען אין אווענד איז אין לא-קאל פון „פראצא" פארגעקומען א פערזאמלונג פון סעזאָן-ארבייטער.

נאכ'ן רעפעראט פונ'ם פארזיצער פון קרייז ראט, זובערט, איז ענטשטאנען א הייסע דיסקוסיע.

דער רוב רעדנער האט געפאדערט, מ'זאל אויספוילן, אז די סעזאָן-ארבייטען זאלען תיכף אנגעהויבען ווערען, מחמת א סך ארבייטער האבען אויפגעהערט צו בעקומען אונטערשטיצונגען אין מעגיסטראט, און איצט ליידען זיי אומגעהויערע נויט.

עס זענען אנגענומען געווארען ענטשפרעכענ-דע רעזאלוציעס, וואס וועלען פארגעשטעלט ווערען דעם לאדזער וואיעוואדע און דעם שטאט-פרעזי-דענט.

ביי נערוועז און קאפּשמערצען

דארף מען תיכף בענוצען סאגאל-טאבלעטקעס, וועלכע שטילען די שמערצען מיט ערפאלג און שעדיגען נישט דאס הארץ, מאגען און אנדערע ארגאנען. פרובט און איבערצייגט אייך אליין. פערלאנגט אבער אין אייער אינטערעס נור אָריגי-נעלע סאגאל-טאבלעטקעס Nr. Rej. M.S.W. 1364 פרייז 2 זל.

צוויי שכור'ע ענינים

צוויי מעשיות מיט צוויי פראנצישעקס

(2) דער שוסטער פראנצישעק מארטשיניאק האט זיך נעכטען אונטערגעלעהנט דאס הארץ מיט „יין נסך", און אויף נאוואק-גאס פערטשעפעט עט-ליכע דורכגעהער. האבען יענע איהם אזוי צורעכט-געמאכט, און אזוי „געטריבען די נאזען" פון זיין שיכור'ן קאפּ, אז פאגאטאוויע האט איהם קוים א לעבעדיגען אפגעפיהרט א היים.

פאליציי זוכט די שלעגער.

(2) א פונקט פערקעהרטע מעשה האט פא-סירט אויף דער גאס 28 פולק פון קאניאווער שי-סער, נעבען נומער 21, וואו עטליכע פערשוינען זענען צוגעקומען צו א געוויסען פראנצישעק פיעט-שאק און זיך צוגעטשעפעט צו איהם, אז ער זאל זיי געבען געלד אויף בראנפען, (ס'האט זיך נישט געהאנדעלט דווקא וועגען דעם, ס'זאל זיין „כשר לפסח"...) און אז פיעטשאק האט געזאגט לא כים אנ'אלף, האבען די פערשוינען איהם אזוי צושלא-גען, אז פאגאטאוויע האט איהם געמוזט קומען מינטערען און אפפיהרען אין שפיטאל.

א טויט-שיכורער

(2) דער 29-יאהריגער סטאניסלאוו יאס-טשאמבסקי האט זיך נעכטען אזוי שפארק אנגע-שיכורט, אז מ'האט איהם א מעהר טויטען, ווי א לעבעדיגען געפונען ליגען אין א גרוב אויף סטא-לארסקע גאס.

האט איהם פאגאטאוויע אין א געפעהרליכען צושטאנד אפגעפיהרט אין דעם ראדאגאשטשער שפיטאל, און פאליציי האט איהם אלס צולאג. צוגויפגעשטעלט א פראטאקאל.

„וואס איך האב געזעהן אין ארץ ישראל"

רעפעראט פון דעפ. ד"ר ראזענבלאט אין דער ציוניסט. ארגאניזאציע

היינט אווענד קומט פאר אין לאקאל פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע (שרודמיעסקא 29) א רעפעראט פון דעפ. ד"ר ראזענבלאט אויף ד.ט.: וואס איך האב געזעהן אין ארץ ישראל"

דעפ. ד"ר ראזענבלאט, וועלכער איז ערשט צוריקגעקומען פון זיין נסיעה אין א"י וועט אין זיין רעפעראט איבערגעבען די איינדריקען פון זיין לעצטען בעזוך אין א"י.

מענער-היטען אין גרעסטע אויסוואהל בעקומט מען נור ביי

(3

ר. איזראעל

דאס בופעט-מיידעל

א סענסאציאנעל-עראטישער ראמאן פון דער לאדזער ווירקליכקייט

„בעריש מויז" איז אריינגעקומען אנ'אנגע-כמורעטער, די הענד טיף אריינגעשטעקט אין די קעשענעס, דאס ספארט היטעל פערוקט איבער די אויגען, אויפ'ן אנבליק האט מען בעריש'ן געקענט געבען 50 יאהר. ער איז אבער נאך נישט אזוי אלט געווען. אויף זיין פנים האבען זיך שוין בע-וויזען סיפע קנייטשען, די פארב פון דער הויט איז בעוועזען גרוי און ס'איז קענטיג געווען אז די דאזיגע פארב האט ער בעקומען צוליב דעם אופן ווי אזוי ער האט געלעבט, דעם צונאמען „מויז" האט ער בעקומען צוליב געשיקטקייט, מיט וועלכער ער האט אלעמען איבערגעיאגט. ער איז געווען גע-שיקט און פלינק ווי א מויז, דאך האט ער קיינמאל אין זיין גנבה'ש פאך קיין גרויס מזל נישט געהאט.

„משה יאט" און אדא האבען זיך נישט פיל געמאכט פון בערישעס ערשיינען. זיי האבען ווייטער געפיהרט זייער געשפרעך מכח דעם מארד פון געשטאכעלטען ברוך. בעריש האט זיך עטליכע מינו-טען צוגעהערט צום געשפרעך און דאן זיך אנגע-רופען.

— סוועט באך ערגער זיין. זיי וועלען אונז אלע אויסשעכטען, אלע אויסקוילענען און מיר וועלען מוזען שווייגען. א וועלט אביסעל ארויסגעקומען, וועלכע שנעקעס זאלען קאמאנדירען, אמאל זענען זיי געגאנגען אין דער שולע און היינט זענען זיי בלאטע

— וועגען וועמען רעדסטו דאס בעריש, האט אדא געפרעגט

— איך מיין דאס וועגען דעם וואס היי אונז קומט פאר, איך מיין דאס וואס זיי האבען דערהרגעט ברוך'ן.

— ווער האט איהם דערהרגעט, האט „משה יאט" צוזאמען מיט אדאן אויסגעשריגען.

— איך קען דאך דיר נישט אנווייזען מיט'ן פינגער ווער דאס האט געטון, אבער איך ווייס אויף זיכער, אז דאס האבען געטון די קליינע שנעקעס, די פענטאקעס, וועלכע זענען געווארען גאנצע מענ שען, אבער ווען דער אלטער לייב וועט א ביס גע-בען, וועט דאס זיין ערגער פון די יונגע לעמפערט-לעך, האט בעריש זיך אויסגעבערענגט א וועק.

משה האט זיך פערטראכט מיט זיין שווערען שכל האט ער ערשט איצט פערשטאנען וועגען וועמען בעריש רעדט.

— דו ביזט גערעכט בעריש, דאס איז קיינמאל נישט געווען, נישט קיין גנבים, נישט קיין פאסערס, נישט קיין „טערכענער" נאר לאבוזעס, שפילען זיך אין „בלאטקייט" און געפעלט זיי עפּיס נישט, שיסט מען און מען הרגעט, אין אונזערע צייטען איז מען געווען עהרליך, האט געלונגען א שטיקעל ארבייט איז געווען גוט, אלא נישט האט מען אויך קיין פליג אויף דער וואנד נישט גערירט און דערפאר איז מען אויסגעוועזען נא'ע טורמעס, די היינטיגע, וואס זענען געקומען פון אלדי שמארצע יאהר, געהען אויף אנדערע וועגען

די אלטע אריינגאנגס-טיר האט א סקריפע גע-געבען און אויף דער שוועל האבען זיך בעוויזען 2 יוגענדליכע בחורים, גלאט אפראזירט און אויפגע-קעמטע, פרעהליכע און הויפע דיגע, זיי האבען זיך ארומגעקוקט אין אלע זייטען, כדי צו זעהען, צי ס'איז נישט פערהאן קיין איבעריגע מענשען אין שטוב און איינער פון זיי האט זיך אנגערופען

— „משה יאט", היינט אויפדערנאכט וועסט דו נישט דא ארייגלאזען קיין פרעמדע „יונגלעך" מיר וועלען דא זיין און וועגען עפּעס רעדען, כסף האבען מיר גענוג.

משה האט דאך נישט פערשטאנען וואס די יונגער בחור'ל, וועלכען מ'האט גערופען „ליאָווקע קאביעטשאזש" וויל פון איהם האבען און האט נישט געענטפערט, דאגעגען האט איהם „בעריש מויז" זעהר גוט פערשטאנען, ער איז געווארען אנגעצונדען, האט זיך נישט געקענט איינהאלטען פאר רציחה.

— איך דיין טאטענס טאטען אריין, דו הינטישע לעבער, פון ווען אן רעדסט דו דאס בלאט לשון און בעשטעלטסט דיר מלינה'ס, האסט דאך פענטאק נישט געפאקט און נישט געמאזעלט אין דיין מאמען אריין...

ליאָווקע האט שארף אנגעקוקט בערישן, ער איז געווארען טיף בעליידיגט פון בערישס ווערטער בעזונדערס דערפאר, ווייל דערנעבען איז געשטאנען אדא און דעריבער האט ער נישט געוואלט שולדיג בלייבען קיין ענטפער

— „בעריש מויז" מיר וועלען היינט רעדען וועגען דיר אויך, נאר געדענק, אז מיר רעדען נישט בלויז...

— וואס פאר א דו בין איך פאר אזא שטשע-ניאק, איהר וועט מיך דערהרגענען אזוי ווי ברוך'ן געוויס וועסט דו דאס טון, אין דיין מאמען אריין...

— הערט אויף זיך צו קריגען, סיי ווי סיי קוקט מען מיר שוין אויף די פינגער

— צו וואס לאזט דו ארײַן אזעלכע אינגעשלא-גענע הולטעס, האט ליאָווקע געמאכט פארוואורפע דעם בעל-הבית פון דער מלינה.

— דאס איז מיין אלטער „פריינד" האט משה אזוי ווי זיך פערענטפערט

— און פרנסה האסט דו אויך פון דעם דאזיגען „פריינד", האט ליאָווקע מיט א געלעכטער געפרעגט

בעריש האט געקריצט מיט די ציין, נאך מעהר אראפגערוקט דאס היטעל איבער די אויגען און ארויס צוקלאפענדיג מיט כעס די טיר.

דער אינצידענט איז געווען געענדיגט, קיינעם איז נישט איינגעפאלען באכאמאל איבערצורעדען וואס דא איז פארגעקומען, ליאָווקע איז צוגעגאנגען צו אדאן, איהר א גלעט געגעבען איבער'ן פנים און געפרעגט

— און מיט וועמען האלטסט דו? מיט די אלטע אדער מיט די יונגע? אזוי וועט דאס ווייטער נישט געהען. מיר וועלען אנהויבען דעם קאמף אויף טויט און לעבען

אדא האט פערלעגט א פוס אויף א פוס, קאקע-טיש זיך פאפראווע דאס קלייד, אז מען זאל ארויס זעהען וואס העכער איהר פוס און האט געזאגט

— ווי לאנג איז ליאָווקע ווי דו ביזט ארויס פון דער שולע, דו ביזט דאך אנ'אינטעליגענט און וואלסט בכלל זיך נישט געדארפט מישען אין אזעל-כע זאכען, לאז דאס איבער פאר אנדערע.

— איך וויל נישט הערען פון דיר קיין מוסר, האט ליאָווקע געזאגט נאר איך פרעג אויף וועמענס זייט דו ביזט. מיר דארפען דאס וויסען

— איך בין אויף דער זייט, אויף וועלכער איך וועל געפינען א חתן, האט אדא גלייכגילטיג גע-ענטפערט

— אז דו וועסט נאר זיין געהארכזאם וועט מען אלץ קענען מאכען

— אפשר איז אזוי גוט, האט אדא געזאגט, דאס איז מיר פארא אונטערשיד.

משהן איז אויך נישט געווען קיין אונטערשיד ער האט נאר געוואלט, אז די 2 בחורים'לעך זאלען ארויסנעהמען געלד און בעצאהלען פאר דער מלינה און דאן האבען זיך שוין דארט געקענט פערזאמלען אפילו לויטער טייוולאנים.

ליאָווקע האט פערשטאנען וואס משה מיינט און האט ארויסגענומען 50 זלאטעס און דערלאנגט משהן, ביי וועלכען די אויגען האבען אנגעהויבען צו גלאנצען

— איך פערשטעה נישט, האט ער געזאגט, צו וואס לויגט דאס קריגען זיך, אז אלץ קען מען מאכען מיט'ן גוטען.

(פארזעצונג קו

דער פריהלינגס-סעזאָן אין דער לאָדזער טעקסטיל-אינדוסטריע

(2) לויט ווי עס אינפאָרמירט אונז דער פערבאנד פון די טעקסטיל-פאבריקאנטען אין לאָדז, איז די צאָהל פון די בעשעפטיגטע ארבייטער אין דעם היי-יאָהריגען פריהלינגס-סעזאָן, אויף 10,000 פערזאָן קלענער, ווי ס'איז געוועזן פאראיאָהרען.

א רייהע גרעסערע פאבריקען ארבייט פון 5 ביז 6 טאָג א וואָך.

אין דער מיטעלער אינדוסטריע ווערט אויך אָפט געארבייט אויף 2 שיכטען, און מייסטענס, א גאנצע וואָך.

אין דער קליינער טעקסטיל-אינדוסטריע, וועלכע אָפערירט מיט קליינע לוינען ווערט דאָס רוב געארבייט מעהר, ווי 8 שעת אין מעת לעת.

דער וועלט-בערימטער גרויסער יוד. קינסטלער נחום אראָנסאָן צוגאסט אין לאָדז

אין לאָדז ווייל איצט איינער פון די גרעסטע יודישע סקולפטור-קינסטלער נחום אראָנסאָן, וועלכער איז געקומען צו פאָהרען פון פאריז נאָך לאָדז צו זיינעם א ברודער.

צוליב זיין בעוואונדערס סימפאטישע בעציהונג צו די יודישע שולען פון ציש"א, איז פון ווארשא געקומען אַ ספעציעלע דעלעגאַציע פון דער צענטראלער שול-פערוואלטונג, כדי מקבל פנים צו זיין דעם גרויסען קינסטלער.

א חוץ דער דעלעגאציע האָבען אויף דער באַהן אויך אָפגעוואַרט דעם קינסטלער, די פאַרשטעהער פון די היגע יודיש-וועלטליכע שולען ראטמאנער ליכטענשטיין, האָלענדערסקי, פאָזנאנסקי און קאגאַן.

פרייטאָג, אויף דער מעדעם-שול-פייערונג אין פילהארמאָניע-זאל, וואו דער גרויסער סקולפטאָר איז געוועזן אלס גאסט, איז ער דורך דעם גרויסען עולם אויפגענומען געוואָרען מיט אויסערגעוועהנליכער בעגייסטערונג.

דער פאָרזיצער פון דעם מעדעם-שול-קוראַטאָריום ראטמ. פאָזנאנסקי הָאט אראָנסאָנען בעגריסט, אויך פאָרשטעהער פון דער צענטראלער שול-אָרגאַניזאציע האָבען געהאלטען בעגריסונגס-רעדעס לכבוד דעם גאסט.

דער חשוב'ער גאסט האָט זיך אויסערגעוועהנליך ענטציקט מיט דער קינדער-פאָרשטעלונג פון די שילער פון דער מעדעם-שול און זיין בעגייסטערונג איבער דער פרייער און דרייסטער האלטונג פון די קינדער אויף דער סצענע.

אין אָוונד האָט דער קינסטלער בעזוכט דעם „אררט". דאָס שפּילען פון די „אררט"-ארטיסטען האָט אויף איהם איבערגעלאָזט אַן אויסערגעוועהנליך-גוטען איינדרוק.

נעכטען, זונטאָג, האָט אראָנסאָן בעזוכט די קינדער-היימען ביי דעם מעדעם-שול-קוראטאָריום און בעטראכט די פערשידענע שול-ארבייטען, און דערביי ארויסגעזאָגט זעהר איבערראשענדע מיינונגען, וועגען די נייגונגען צום מאָלען און צייכענען ביי די קינדער פון אַט די קינדער'היימען.

דער קינסטלער אראָנסאָן בלייבט אין לאָדז נאָך איינינע טעג, וואו ער וועט בעזוכען די שולען און קינדער-היימען פון באראָכאָוו-שול-קוראַטאָריום און אנדערע געזעלשאַפטליכע אינסטיטוציעס.

י.

יודיש טעאטער אין „פילהארמאָניע"

דירעקציע: ד. צעלמייסטער און א. בעזמאַן.

היינט, מאָנטאג, 9 אָוועגד

איילט צו זעהן דילעצטע גאַסטראָלן פון אונזער ליבלינג

דער שענסטער אמעריקאנער בוף-קאָמיקער דזשעק

רעכטצייט

אין דער גרויסער סוקסעס-אויפפיהרונג

דער אדעסער טענצער

רעוויו-אָפערעטע אין 2 גרויסע אַקטען פון י. לעש, מוזיק רעזשי דזשעק רעכטצייט מיט'ן אנטייל פון דער בעליבטער אַרטיסטין און זינגערין

יוכבד זילבערג.

דער גאַנצער אנסאַמבל, אַלע אין שיינע קאָמישע ראָלען.

אנאָנס! מיטוואָך, ד. 4. מאַי קומט פאַר דער גרויסער יום-טוב-טאָג -- דער אָפשידס-אָוונד פון

דזשעק רעכטצייט

בילעטען צו בעקומען אין פילהארמאָניע-קאַסע.

בילדער אויסשטעלונג פון י. מיטלער מאניושקי 2

די בילדער אויסשטעלונג אויף מאַניושקי 2 דויערט ווייטער אין פערלויף פון די לעצטע 3 טאָג האָבען די אויסשטעלונג בעזוכט זייער א סך מענשען די בילדער פון דעם יונגען קינסטלער שטיין אויף א הויכע מדרגה בכדי צו געבען די מעגליכקייט די ברייטערע מאסען צו בעקענען זיך מיט די ניי געשאפענע ווערק פון יונגען קינסטלער האט דער קאָמיטעט בעשלאָסען, או דער אריינגאנג זאָל קאסטען בלויז 20 גראָשען. די אויסשטעלונג איז אָפען טעגליך פון 10 פריה ביז 10 אָוונד.

אין „אררט" ווערט געשפּילט דער יום-טוב-פראגראם „פייגעל אינדערלופטען"

ביי אויספערקויפטע הייזער ווערט איצט געשפילט דער גלענצענדער יום-טוב פראָגראַם א. נ. „פייגעל אינדערלופטען", וועלכער איז דער פריי-ליכסטער פראָגראם פון אַלע ביז-איצטיגע „אררט"-פראָגראמען.

היינט ווערט געשפילט 2 פאָרשטעלונגען 8 און 10 אָוונד.

תקון טעות

אין דער נעכטיגער דאנקזאגונג פון „בית-לחם" איז על פי טעות ארויסגעפאַלען די נעמען פון דער פרוי שטארקמאַן און ה' ה. פודלאָווסקי.

דער קאנצערט פון מישא פאָזנאנסקי אין „וויזא"

אין די היגע מוזיקאלישע קרייזען האָט ארויסגערופען אַ גרויסען אינטערעס דער קאָנצערט פון דעם יונגען קינסטלער מישא פאָזנאנסקי, וואָס קומט פאָר דאָנערשטאָג דעם 28-טען אַפריל אין זאַל „וויזאַ" (שענקעוויטשאַ 26).

דער יונגער קינסטלער האָט צוגעגרייט אַ פּראָגראם פון קלאַסישע, יודישע און מאָדערנע מוזיקאַלישע שאַפונגען.

פאַר'ן קאָנצערט וועט דיר. פערלמאַן האַלטען אַ פאָרטראג וועגען מוזיק בכלל און וועגען יודישע מוזיק בפרט.

די קליינע צאָהל איבערגעבליבענע בילעטען צו בעקומען אין „וויזא" (שיענקעוויטשאַ 26).

ראדיא-פראָגראם

מאָנטאג, דעם 25 אפריל 1932

11,45 פרעסע-איבערזיכט, 11,58 צייט-סיגנאַל, 12,10 גראמאָפאָן, 3,25 פאָרלעזונג, 3 50 פאָרלעזונג, 4,10 גראמאָפאָן, 4,20 לעקציע פ' אַנצויזיש, 4,40 גראמאָפאָן, 5,10 פאָרלעזונג, 5,35 לייכטע מוזיק, 6,50 פערשידענעס, 7,15 קאָמוניקאט פון לאָדזער האנדעלס-קאמער, 7,30 רעפערטואַר, 7,45 ראדיא-פרעסע, 8,00 מוזיקאַלישער פעליעטאָן, 8,15 קאָנצערט פון יודישע מוזיק. כאָר פון נאָושיקס שוהל אין ווארשאָ, 9,45 פעליעטאָן, 10,00 קאָנקורספין באַהן-אָרקעסטערס.

Dr. med.

W. Eychner

אַקושעריע און פרויען-קראַנקהייטען

וואוינט איצט 4 צעגעלניאנאַ 4

(נעבען קינא „טשאַרי") טעל. 134-72

נעהמט אָן פון 2½ – 4 און פון 7 – 8 אָוועגד

Starszy Felczer

L. Tajchner

אַלטשטאַדט 12

בעזיצט אַ 23-יעהריגע שפּיטאָל-פּראַקטיק אין ווארשאַ און אין לאָדז.

נעהמט אָן קראַנקע פון אַלע ספעציאַליטעטען א גאַנצען טאָג.

פאַר אָרימע אויפנאַהם פון 8–10 פריה נור 1 זל.

— — די — —

בעוואוסטע פעלד-בעטן

„Palma-Patent"

וואָס זענען בעקאַנט מיט זייער פראַקטישקייט און דויערהאַפטיגקייט

מיט אַ גאַראַנטיע אויף 3 יאָהר

די אויך לעזשאַקעס, פעלד-בעטלעך און פעלד-בענקלעך

מאַטראַצען, געבעטס, שאַטקאַוועס, קאַנאַדיסקע קאָזעטקעס, טאפטשאַנעס

בעקומט מען נור אין דער בעקאַנטער פאַבריק

לאָדז, פּולנאַצנאַ 24, טעל. 131-85

הורט — דעטייל

Dr. med. **REICHER**

פאַלודניאַוואַ 28, טעל. 20193

ספעציאַל-ארצט פאַר מענער-שוועכע-בעהאַנדלונג

נעהמט אָן פון 8 — 11 פריה און פון 5 — 8 אָוועגד

זונטאָג און יום-טובים פון 9 — 1 בייטאָג.

רעשטען

לאָדז, נאַוואָמיעסקאַ 5

פּראַנט, 2-טער שטאָק

פערשידענע קאַמגאַרנס, ביליצער, טאַמאַשאָווער און לאָדזער אויף אַנציגער און פאַלטענס

ווי אויך די מאָדערנסטע דאַמען-שטאָפען אויף פאַלטענס און קאָסטיומען

מיט 30% ביליגער

קומט און איבערצייגט אייך, ביי

SZCZĘSLIWY

געדענקט נאָר

אין פראַנט, II שטאָק

פייגעל אין דער לופטען

26-טער פראָגראם פון „אררט"

„אררט" איז דער ערשטער ביישפּיל אין דער געשיכטע פון יודישען טעאטער, אז אַ יודישע קליין-קונסט-ביהנע זאָל זיך האַלטען דורך גאַנצע 26 פראָגראמען ביי דערזעלבער קינסטלערישער ליניע און ביי זעהר קנאַפּע ענדערונגען אפילו אין אַרטיסטען-צוזאַמענשטעל.

א חוץ אַלע אנדערע שוועריגקייטען, האָט זיך געקענט אויסדוכטען, אז דעם דאָזיגען זעלטענעם טעאטער וועט פעהלען אַטעם, ס'וועט אויסטעהלען מאַטעריאַל און גאַנץ בעזונדערס וועט אויסטעהלען אויפטו, דאָס מאַטעריאַל וועט נישט קענען בעאַרבייט ווערען אָריגינעל, ווייל יעדער נעכסטער נומער וועט מוזען זיין, ווי מען זאָל דאָס נישט וועלען, אַ נאָכאַמונג פון אַ שוין-געוועזענעם. דער 26-טער פראָגראַם „פייגעל אין דער לופטען" האָט אָבער בעוויזען, אז די אַלע זאָרגן און חששות זענען נישט ריכטיג. דער דאָזיגער פראָגראַם האָט געגעבען עטליכע העכסט-אָריגינעלע נומערען, וועלכע זענען פאַר „אררט" א יעס, דאָס בעווייזט די אומבעגרענעצטע מעגליכקייט פון דער קליין-קונסט, וועלכער מ'קען נישט און מ'דאַרף נישט שטעלען קיין ענד-פונקטען. איהרע מעגליכקייטען זענען אָהן שום גרעניץ.

אויב מיר האַלטען שוין אין רעדען וועגען אָריגינאַליטעט, מוז מען דאָך מודה זיין, אז די טאַנץ-קונסט איז אין דער יודישער קליין קונסט בכלל נישט אויסגענוצט געוואָרען, דער עסטעטישער, קולטורעלער טאַנץ, דאָרט וואו יעדע בעוועגונג רעדט, יעדער קעהר האָט אַ זין און אַ בעדייטונג, דאָס האָט מען ביז איצט געהאַלטען פאַר נישט וויכטיג. „אררט" איז געוועזען דער ערשטער, וועלכער האָט די דאָזיגע גרינגשעצונג דערווייטערט. מיט'ן אריינפיהרען דעם הערליכען טאַנץ-קוואַרטעט (שוואַרץ, שאַכעט, זאַנדער און מאַרקאַ) האָט „אררט" זעהר פיל געוואונען.

ס'וואָלט כדאי געווען זיך אָפצושטעלען אויף דעם נומער „א יידישע מקוה". קיין שום קינסטלערישע אספיראַציעס קען דער דאָזיגער נומער נישט האָבען, איבעריגענס האָט איהם די רעזשי (דזשיגאַן, שומאַכער) בכלל נישט אוועקגעשטעלט אַזוי, אז דער נומער זאָל האָבען פּרעטענזיעס אויף קונסט. און דאָך איז די רעאַליסטישקייט פון שפּילען און נאָכאַהמען פון גאַנצען מענער-אַנסאַמבל אַזוי טרעפליך, אז דאָס ווערט שיער נישט איינער פון די בעסטע נומערען פון פּראָגראַם, וואָס דאַרף דאָך אָפּגעלייקענט ווערען.

צו די בעסטע נומערען אין פּראָגראַם דאַרף גערעכענט ווערען „צייטענטאַנץ", וואו שיינע מרים רעפּרעזענטירט זיך פון דער בעסטער זייט, דאַן „אויפ'ן שפּאַציר" (שיינע מרים, דזשיגאַן, גאָלדשטיין), זעהר שטימונגספול און הערליכע מוזיק (פון דוד בייגעלמאַן) איז „שאַך-מאַט" ביי דער זעהר סובטעלע אויפפיהרונג פון דאַלסקאַ, שטאָהל, שומאַכער. פּולאַווער און ריינגלאַס. גאָר גוט איז די סצענקע „נערוועז" (דזשיגאַן, פעטערמאַן) און „אליהו הנביא ביים שניידער", וואָס ווערט אגב זעהר גוט געשפּילט (פעטערמאַן, דזשיגאַן, שומאַכער, ריינגלאַס).

דאַלסקאַ האָט נישט בעקומען די ענטשפּרעכענדע מוזיק פאַר דעם „באָסטאָן", הגם איהר שטים בעט זיך צו עפּעס פיינס און שעהנעס.

די רעווי פון אַבערזשאַנעק'ן „אויפ'ן קאַלישער וואָקזאַל" מעג זיין גוט און וויץ, פעהלט איהר אָבער די גאַנצקייט, די קיילעכדיגקייט, אז זי זאָל קענען דינען אַלס גאַנצעס. ביי אַ ביסעלע געשליפענקייט וואָלט די רעווי געקענט זיין נישט ערגער ווי די פריהערדיגע.

אין אַלגעמיין האָט „דאָס וואָרט" אינ'ם פּראָגראַם משה בראָדערזאָן, וועלכער איז אונפערשעפּליך און אונערמידליך אין זיין שאַפען אַלץ נייע נומערען, מיט נייע המצאות, פערשטעהט זיך אז דינה מאַטוס האָט גרויסע פערדינסטען אין די דעקאָראַציעס און גאַנץ בעזונדערס אין דער קאָסטיומירונג, דאָס איז די ספּעציאַליטעט פון דער פיין-פיהלענדער קינסטלערין. דוד בייגעלמאַן האָט געשאַפען אין דעם 26-טען פּראָגראַם זעהר שעהנע יודישליכע מוזיק, וועלכע דער אָרקעסטער אונטער דער לייטונג פון ש. בייגעלמאַן האָט אויפ'ן בעסטען אופן בעהערשט.

י. דאַנקי.

קלאנג-קינא-טעאטער
ZACHĘTA
26 זגערזשער 26

היינט און פאלגענדע טעג!
גרויסער פילם, וואס האט ערגבערט אלע וועלט-עקראנען אז ג.

1) קעניג פון די בולווארען

אי דער הויפטראלע:
GEORGES MILTON.

2) BRANKA ŁODZA

אין דער הויפטראלע:
JOHN BOLES.

אנהויב אין געוועהנ. יכע טעג 4 נאכמ. שבת, זונטאג 12 בייטאג.
נעכסטער פראגראם: „דוד גאלדער".

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפעראציע, אן בלוט. אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיפטונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער, ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס איז גוף פאר הויקערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער-קען און עס פעלט אריין אין דעם בים און דער קראנקער איז זאנען א גרויסער סכנה דורך פערדרייען ד קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטארבט. ספעציעלע בעהאנדלונג מיט הייל-ארטאפעדישע גומי-באנדאזשען פאר מענער, פרויען און קינדער.

די פאטאגראפיע שטעלט פאר דעם בעריהמטען ספעציאליסט ה' דיר. י. ראפאפארט. וואוינהאפט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10 (פראנט, פארטער) וועלכער האט א חוץ זיין האנאראר בעשמעו בעזונדערס פון ה' ב. מאלערמאן א גרויסע בעלוינונג פאר דער אויסקורירונג פון בראך אהן אפעראציע אין דער צייט, ווען ס'האט איהם געדראהט דער טויט צוליב בראך-באנגרענע.

ארטאפעדישע אנשטאלט
Specialist J. RAPAPORT, Ortoped
von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,
tel. 221-77, front, parter.

דאנקזאגונג.

דערמיט דריק איך אויס מיין בעסטען דאנק פאר דעם הייל-ארטאפעדישען גארסעט, וואס עס האט פערלענט מיין 18-יעהריגער טאכטער דער ה' דיר. י. ראפאפארט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10. מיין טאכטער איז געווען קראנק אויף פערקרימונג פון קרייץ-ביין.

פישעל ווילדמאן.

AMBULATORJUM
WENEROLOGICZNE
przy lecznicy ZGIERSKIEJ 17
נעהמט אן טעגליך ספעצ. ארצט
Dr. H. RÓŻANER
פאר הויט- און ווענערישע קראנקהייטען,
מענער-שוואכע פון 1–2 בייטאג.

„SANATO"
כירורגיש-וועכנעריז-אנשטאלט
אגראדאווא 10, טעל. 213-57
1-טע און 2-טע קלאס
גינעקאלאגיש-וועכנעריז-אבטיילונג
ד"ר מעד. ש. איינגער, ד"ר מעד. י. בוים, ד"ר מעד. רייטלער-סוריאנסקא ד"ר מעד. וו. אייכנער
פרייז פון א געבורט
אין 2-טען קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלען
200 זל.
אויפזיכט איבערן קינד ד"ר מעד. פאלאסוו
כירורגישע אבטיילונגפון ד"ר מעד. ס. קאנטאר.

א ליכטיגען יום-טוב
קאן מען נור האבען, קויפענדיג
לאמפען
אלעראַרט
ביי דער פירמע
AMPER
15 פאלודניאווא 15
צוליב'ן הערשענדען קריזיס,
די ביליגסטע פרייזען.
רעיעלע בעהאנדלונג. — רעיעלע בעהאנדלונג.

גאנץ לאדז ווייסט
אז דער פאטאגראפישער אנשטאלט
„פאלאניא"
שוו. יעזשעגא 11
איז פאפולער מיט זיינע גוטע קינסטלערישע אויפנאהמען, און בעמיהט זיך צו זיין פאר די ג' קליענטען זעהר פינקטליך. און ד רצו בעזיצט ער א גרויסען אויסוואהל פון ארטיסטישע קאסטיומען.
מיט אכטונג
ארטיסט. פאטאגראף. אטעליר
„POLONJA"
לאדז, יעזשעגא 11.
אינה.: דיפל. פאטאגר נוטערמאן
צופאהר מיט טראמוואי נומ' 3.

קויפט נור פון די 1-טע קוועלע
גרויסער אויסוואהל
שפאצירוואגענס

אייזען = ניקעל-
בעטען
מאטראצען
ספרענזינאווע „Patent"
ווליזשמאטשקעס אמעריקאנער
צו בעקומען אין פאבריקס-לאגער
„DOBROPOL", Łódź
Piotrkowska 73 (אין הויף)

שייטלען
מיט פאריזער שרינדען און פערטיגע שייטלען ווערען ערשטקלאסיג און רעיעל אויסגעפיהרט אויף אנדולאציע ביי הערש, סקווערא 15.

ENGLISH
פאראנסענגער און פארט-געשריטענע. קאנווערסאציע, ליטעראטור ערטיילט א פעהיגער פעדאגאג. — אפערטען אין אדמיניסטר. פאר "Mir"

לעטשניצע
פון דאקטוירים=ספעציאליסטען
17 זגיערזשער 17,
טעלעפאן 116=33
ס'נעהמען אן דאקטוירים פון אלע ספעציאליטעטען
ד"ר גאלדשטיין=פאלאק, ד"ר יוסטמאן, ד"ר מ. קאנטאר, ד"ר ציגע, ד"ר ראקאווסקי, ד"ר ראזענצווייג, ד"ר רוזשאנער, ד"ר ווינבערג, ד"ר סטופעל, צאהן-ארצט גראדזיענטשיק=קאראשיאווא
ווי אויך וויזיטען אין שטאט.
רענטגען-בעשטראלונגען, קווארץ, דיאטערמיע, עלעקטריזאציע און ערצטליכע אנאליזען.

לעטשניצע
פון דאקטוירים - ספעציאליסטען
11 בזשעזשינער 11
טעלעפאן 137=63
ס'נעהמען אן דאקטוירים פון אלע ספעציאליטעטען
וואלינסקי, זאלצוואסער, לוביטש, סלאבאדסקי, קערשנער, שיפמאן, שמירגעלד, שמערלאווסקי
ווי אויך וויזיטען אין שטאט.
עלעקטריזאציע, אנאליזען, דענטיסטישער קאבינעט
צאהן-ארצט לאזשינסקא=סטאראפאלסקא
א בעראטונג ביים אינגען-דאקטאר נאר 3 זל.

5000 זל.
ס'ווערט געזוכט א שותף צו א גוט איינגעפיהרט געשעפט מיט א געזיכערטער פרנסה, מיט א קאפיטאל פון 5000 זלאטיס. אפערטען אונטער „געזיכערטע פרנסה". 2647

PORADNIA
WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.
נאר פאר ווענערישע הויט-קראנקה. און מענער-שוועכע צאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אוראלאגישע און נערווען-קראנקהייטען.
קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט לאסמעטיק.
-- טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אוונט. --
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען.
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
- בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען. -
וויזיט 3 זל.

שטרימפף-פאבריק
G. Zdzienicki
Brzozowa 18 tel. 240-50
נעהמט אן
אויף לוין=ארבייט
אויף אידעאל-פאטענט-מאשינען.
2646

יעדער איינער
האט זיך איבערציינגט, אז פאר
מעבעל
דיוואנעס, פעלצען, נייה-מאשינען, גארדעראבען אז"ח
צאהלט די העכסטע פרייזען
א. ווייצמאן שענקעוויטש 23
טעלעפאן 191=00.
ביי מיר איז שטענדיג פערשידען גענוצט מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

Dr. med. Haltrecht
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און געשלעכטס-קראנקהייטען
פיעטריקאווער 10, טעל. 245=21
נעהמט אן פון 8–11, זונטאג פון 10–1.
פאר אונבעמיטעלטע – לעטשניצע - פרייזען.

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
נעמט אן פון 8–11 און פון 6–9 אוו.
זונטאג און יום-טוב פון 9–1 פארמ.
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען

Dr. Z. Rakowski
ספעציאליסט פאר אויערען-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקהייטען
11-טען ליסטאפאד 9
קאנסטאנטינער טעלעפאן 127-81
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10 —11

קליינע אנאנסען
1 זלאטי
פאר א אנאנס ביז 15 ווערטער

פריינע פאסטענס

ס'איז נויטיג א מיידעל אלס פערקויפערין אין דער בעקעריי בושעזשינער 45, גאלדבערג. 2649

איינינע האנדשוה-מאשינען, ווי אויך זאקען-מאשינען 156-ער, 192-ער ביליג צו פערקויפען ביי ראזענבלום, פיעטריקאווער 25. 2645

ס'ווערט געברויכט פון זאפארט האנד-נייהערס (רינגס). צו ערפאהרען פאמארסקא 33, ביי פריליך.

קוואליפיצירטע האנד-נייהערינס און א קוואליפיצירטער געזעלען צו דאמען-מאגאזין ווערען געזוכט פולנאצנא 31, י. גארושעווסקי, פראנט, 1-טער שטאק. 2651

פערשידענעס

ס'איז פערלוירען געווארען א קוויט פון דער Bank Komercyjny, Piotrk. 26 אויף 50 זל. צאהלבאר דעם 31/3 1932 בענדין, מ. ראטפעלד. אבצוגעבן געגען בעלוינונג צו י. מארטענפעלד, פיעטריקאווער 64. 2648

מצות לרוב צו ביליגע פרייזען צו בעקומען קאנסטאנטינער 47, אין קאלאניאל-געוועלב. 2652

אבאנעמענטס-פרייז: אין לאדז – 5 זל. א חודש מיט צושטעלען א היים; אויף דער פראווינץ 6 זל. א חודש; אין אויסלאנד – 8 זל.
[illegible]
די פראוויזיע [illegible]

אנאנסען-פרייז: פער'ן טעקסט–18 גר. [illegible] 24 גר. [illegible] 8 שטעלען
אך טעקסט–40 [illegible] 4 [illegible] 50
[illegible] טעקסט–12 [illegible] 8 [illegible]
[illegible] 60 [illegible] 100 [illegible] 19 [illegible]

Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółka z odpowiedz. udziałami: Ch. J. [illegible] i D. [illegible] Redaktor odpowiedzialny: [illegible]
[illegible] „Najer Folksblat", [illegible]